

The background is a stylized, abstract landscape in shades of green and white. It features rolling hills, numerous small green trees, and clusters of small white houses. In the lower left, there are silhouettes of people holding hands in a circle. A white star is in the top right, and a white airplane is in the top left. A white path or road winds through the landscape. The overall style is graphic and illustrative.

KAPITTEL 6

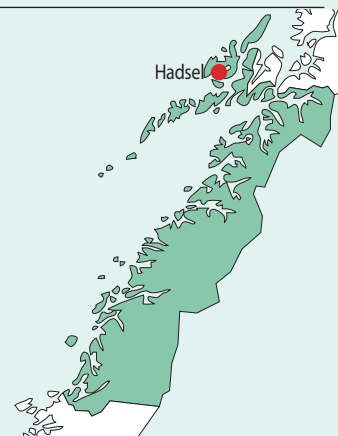
KOMMUNENE I PROGRAMMET

Melbu

Kommune: **Hadsel**
Fylke: **Nordland**

Hadsel

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Hadsel	8321	8039	-3,4
Melbu	2276	2161	-5,1

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/hadsel
www.hadsel.kommune.no

Kontaktpersoner
Liv Aune, prosjektleder
tettstedsprosjektet
Tlf.: 76 15 77 66
liv.aune@nordland-akademi.no

Litt om tettstedet

Hadsel kommune ligger i midten av Lofoten og Vesterålen, og har omlag 8.000 innbyggere. Tettstedet Melbu ligger på Hadseløyas sørside, og rundt 2.000 av kommunens innbyggere bor her. Melbu er eneste deltakende sted i Tettstedsprogrammet som ikke er kommunesenter. Melbu er et gammelt sted, men først på slutten av 1880-årene begynte stedet å vokse. Fra 1880 til 1930 økte befolkningen fra omlag 70 til over 1.000 innbyggere. Samtidig utviklet Melbu seg fra å være en storgård til et industristed. Det var spesielt da gründeren Christian Frederiksen la til rette for utvikling av industribedrifter som meieri, spinneri, ullvare- og margarinfabrikk samt fiskeindustri at Melbus utvikling skjøt fart. I dag er Melbu primært et fiskeindustristed. Det er også etablert flere bygningsfirmaer her, i tillegg til handel og service.

Siktemål

Den viktigste innsatsen vår har vært å mobilisere lokalbefolkningen til å ta aktivt del i lokalsamfunnsutviklingen. I det siste har trålerflåten, som tidligere hadde tilhold i Melbu, flyttet til Stamsund. Dette merkes ved at livet på havna er redusert, samtidig som bunkring og andre inntekter ikke lenger kommer Melbu til gode. Handelsstanden sliter også med handelslekkasje. Mange lokaler står ledige, og det virker deprimerende på innbyggerne.

I tider med trang kommuneøkonomi, merkes det at det blir stadig vanskeligere å opprettholde infrastrukturen. Befolkningen må derfor hele tiden mobiliseres for å opprettholde tjenester som helsestasjon, lege, skole og bibliotek. Tettstedsprosjektet har derfor lagt stor vekt på at befolkningen skal inviteres til å komme med forslag til hva som skal gjøres for at Melbu skal bli et mer miljøvennlig og attraktivt tettsted. Initiativtakere motiveres og hjelpes til å realisere ideer som virker positivt på utviklingen av stedet. Tiltak som er synlige er viktige for smitteeffekten.

Resultater

Det viktigste resultatet av Tettstedsprogrammet i Melbu er holdningsendringen hos innbyggerne i forhold til selv å bidra til forskjønning av Melbu og til å få økt aktivitet på stedet. Til tross for at det står tomme boliger og næringsbygg, er det satsingsvilje: Nytt butikksenter, ny Coop og bygging av boliger. Flere fysiske tiltak som er kommet igang i løpet av programperioden er ferdigstilt, og flere arrangementer som konserter og kurs er gjennomført. Samtidig har den store iderikdommen gjort at mulige tiltak fortsatt står på «venteliste». Stadig flere ønsker å være en del av Tettstedsprogrammet.

I Hadsel ble ansvaret for å drive den lokale stedsutviklingen delegert til en lokal styringsgruppe. Gruppen fikk også disponere 100.000 kroner som ble tildelt programmet.

Frivillighetssentralen, som fikk jobben med å administrere arbeidet og pengene, har tradisjon for å jobbe sammen med frivillige lag og foreninger på stedet. Det har gjort at gruppen har fått mange idéer og mange ivrige dugnadsarbeidere med seg i arbeidet. Det kan synes som om at denne måten å jobbe på har ført til at folk i større grad enn tidligere tar ansvar for at stedet skal utvikle seg til å bli mer attraktivt. Bevisstheten om hva som gjør et sted tiltrekkende er blitt større. Det miljøvennlige aspektet har ikke nådd like godt fram i folks bevissthet.

Et særtrekk ved denne måten å arbeide på er at én idé nesten alltid inspirerer til minst én ny idé: Etterhvert som et tiltak tar form, dukker det opp nye idéer som dermed trekker med seg nye folk i det videre arbeidet. For eksempel har vi på den måten nå fått en sammenhengende grøntstruktur fra Fergetkaia og opp til fjellet, der historiske og nåtidige severdigheter bindes sammen. Da et stinett ble etablert i Melbuparken, ble også parkgruppa startet fordi man så behovet for å vedlikeholde stinettet, vegetasjonen, broer og møbler.

For å klare å opprettholde det lokale engasjement og dugnadsvilje over tid, er det viktig med resultater. I Melbu fikk vi raskt se resultatene av ønsket om en trygg møteplass for de mange barnefamiliene ved asylmottaket. Beboerne ved Mottakssentralen har selv ryddet, skoget, sådd og opparbeidet et flott parkområde ved Citygården der mange av dem bor. De tar også selv ansvaret for vedlikeholdet. På denne måten har Melbu fått gjennomført en lang rekke tiltak. Ikke alle tiltak har vært de høyest prioriterte for plan- og styringsgruppen. Men satser man på dugnadsinnsats og frivillig entusiasme, må man også følge lokaldemokratiet: folk må få jobbe med det de har lyst til.

At denne holdningen i alle fall gir tellende resultater målt i antall tiltak og dugnadstimer, hersker det liten tvil om. Ingen av deltakerkommunene i Tettstedsprogrammet har en lengre tiltaksliste enn Hadsel og Melbu! Svært mange av de gjennomførte tiltakene har gitt Melbu et ansiktsløft og/eller møteplasser som resultat. Ett eksempel er "Kos og Amfi", et sentrumsnært møtested for alle i naturen, bestående av en dagsturhytte, et amfi og en allaktivitetsflate. I et område av fjæra er kloakken fjernet og to bekker er samlet og renner ut i bukta. Det fører til at vannet blir rensset og nå kan brukes som et sentrumsnært rekreasjonsområde.

Et av de største problemene i forhold til å drive massiv dugnadsjobbing, er å få næringsliv og det offentlige til å holde like stort tempo som befolkningen. Ofte er lysten og utålmodigheten blant innbyggerne til å få gjort noe større enn hva det offentlige og næringslivet kan være med på. Denne utakten fører tidvis til gnisning, men avdekker samtidig det store engasjementet blant befolkningen.

Veien videre

Vi planlegger nå et folkemøte med tittelen «Melbu etter Lofast», der de ideene som ikke er ferdigstilt eller påbegynt gis en mulighet for videre arbeid. Vi vil også forsøke å videreføre en form for plan- og styringsgruppe. Men er det lokalutvalget, Melbu Nærings- og tiltaksgruppe eller andre som bør koordinere dette? Eller skal det opprettes en styringsgruppe som er representativt satt sammen slik som Plan- og styringsgruppen i Tettstedsprogrammet? Vi vil åpne opp for at «nye koster» blir med.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag/foreninger: Alleens Venner, Kos & Amfi, Vesterålshallen AS, Melbu og Omegn Lokalutvalg, Melbu Nærings- og Tiltaksgruppe, Frivillighetssentralen, Gamle Melbu AL (ivaretar eldre bygninger), Arbeiderforeningen AL, Melbu husflidslag AL, Melbu Barne- og Ungdomsteater AL.

Næringsliv: Nordlandsbanken, Hjørnekiosken, Steinsvik Hus, Melbu fiskeindustri, Havna Gjestestue, Røykeriet, Island Adventure AS.

Offentlig: Miljøverndepartementet, Riksantikvaren, Statens vegvesen, Husbanken, Nordland fylkeskommune, Hadsel kommune (teknisk og oppvekst og kultur avdelingene), Havnevesenet, Elevrådet.

Andre: For planlegging og gjennomføring av de ulike tiltakene, er det opprettet nye andelslag: Andedammen (revitalisering av gammelt lag). I tillegg er det etablert ad hoc-grupper som jobber med ulike tiltak (Cityparken, Kulturstien, Parkgruppa, Torggruppa), Osen Miljøpark, Beboerne i Sjøgata, Beboerne i Preikestolen.

Forankring:

Politisk: Formannskapet er styre for Tettstedsprogrammet. De har delegert ansvaret til en lokal plan- og styringsgruppe, og pekt ut den administrative forankringen.

Administrativt: Prosjektansvarlig har vært tidligere teknisk sjef/leder for plan og utvikling. Fra 2. halvår 2005 er oppgaven tillagt leder for drift og investering.

Befolkning: Innbyggerne i Melbu er representert i den lokale plan- og styringsgruppa. Det samme er lokalutvalget, Frivillighetssentralen og Elevrådet.

Næringsliv: Representant fra Melbu Nærings- og Tiltaksgruppe har vært med i den lokale plan- og ressursgruppa, som også har hatt fellesmøter med næringslivet og møter med enkeltbedrifter.

Prosjektomsetning:

Kommunale midler	780 000 kr
Andre offentlige midler	1 540 800 kr
Næringsliv	84 300 kr
Lag/foreninger	92 000 kr
Annet	1 079 000 kr
Totalt	3 576 100 kr
Av dette anslått dugnad	790 000 kr

Plangrunnlag:

«Forskjonningsplanen» for Melbu sentrum har ligget i bunnen for planarbeidet.

Ettersom mobilisering av innbyggerne og bruk av mye frivillig arbeidsinnsats har vært særs viktig i tettstedsarbeidet, har det også vært jobbet med tiltak utenfor planområdet, samt med ikke-fysiske tiltak: «Det må jobbes med det folk ønsker å jobbe med».

Inndyr

Kommune: **Gildeskål**
Fylke: **Nordland**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Gildeskål	2351	2178	-7,4
Inndyr	632	666	5,4

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/gildeskål
www.gildeskål.kommune.no

Kontaktpersoner

Vidar K. Hansen, prosjektleder

Tlf.: 75 76 06 00

Dir.: 75 76 07 87

vidar.hansen@gildeskål.kommune.no

Walter Pedersen, ordfører

Tlf.: 75 76 06 00

Mob.: 95 28 82 33

walter.pedersen@gildeskål.kommune.no

Litt om tettstedet

Inndyr ligger på en halvøy, midt i kommunen og midt i Nordland fylke. Tettstedet ligger langt ut mot havet, lunt bak øyer og skjær med vilt fjellandskap. Det er 9,5 mil til fylkeshovedstaden og trafikknutepunktet Bodø (fly, tog, båt). Raskeste reisevei er en time med båt. Helt fra middelalderen har

det vært livlig virksomhet på Inndyr, der bebyggelsen tidlig vokste fram rundt den naturlige havna Inndyrsvågen. Inndyr gård har hatt stor betydning for bygda, som adelig sete og hovedgård for Inndyr gods.

Havet har også hatt stor betydning for utviklingen av Inndyr. Rundt Vågen har det vært drevet både klippfiskeproduksjon og mer moderne fiskeindustri. Her ble også den legendariske Inndyrmotoren produsert for fiskeflåten. Skipsverksted drives det fortsatt, nå med havbruks- og fritidsflåten som de største kundene. I dag er havbruk, privat- og offentlig service dominerende næringer i Inndyr. Her ligger også en videregående skole med fiskeri- og akvakulturutdanning.

Siktemål

Samarbeid og lokal identitet har vært to nøkkelord for tettstedssatsingen i Gildeskål. Med en tro på at «det er det vi samlet får til som gir dette stedet fortrinn framfor andre steder» har prosjektet jobbet

aktivt for å dra i gang prosesser for å utvikle samarbeidsånden på stedet. Dessuten skulle Innøy utvikles med utgangspunkt i stedets egen identitet, ikke urbaniseres ved å kopiere andre steder. Et av målene for prosjektet har vært å fokusere på kommunen som igangsetter, mens man gjennom aktive partnerskap bidrar til at andre enn kommunen blir pådrivere for å gjennomføre de ulike tiltakene. Denne arbeidsmåten skulle dessuten sikre forankringen av tiltakene. Fokuset for stedsutviklingsprosjektet har vært kommunesenteret Innøy. Det har vært et bevisst valg, men kommunestyret har i vedtaks form også sagt at sentrumstiltakene skal ha positive ringvirkninger for de andre stedene i kommunen.

Resultater

Gildeskål har gjennomført en lang rekke tiltak i programperioden. De fleste har vært gjennomført i forhold til de mål som kommunepolitikernes og programmålingene har lagt til grunn. Sentrum av Innøy er blitt klarere definert, stedet er blitt langt mer trafikksikkert og – ikke minst – folk har opplevd at det ikke bare blir med planene. Folk på Innøy og i Gildeskål er blitt stolte av kommunesenteret sitt.

Det desidert største og mest synlige tiltaket i tettstedsprosjektet i Innøy har vært arbeidet med miljøgata. Med bruk av mye lokal granitt, lokalproduserte benker, lysmaster, pullerter og portaler med design hentet fra lokalmiljøet, har miljøgata blitt en fysisk og synlig identitetsbærer som blir brukt daglig. Prosjektet har også vært det største samarbeidsprosjektet i Gildeskål, med et bredt partnerskap mellom det offentlige og næringslivet.

Ungdommene i Innøy ønsket seg et møtested. Gjenåpningen av Innøy restaurant er derfor blitt svært godt mottatt. De har også uttrykt stor tilfredshet med flere utendørs møteplasser i miljøgata. Det opprusede torget og den nye havnefronten med granittrapp og sittemuligheter ned mot Inndyrsvågen vil gi enda flere møteplasser når det blir ferdig. Ellingsenhagen er også revitalisert som grønt møtested på Innøy. I samarbeid med den lokale båtforeningen er Tormodbrygga i Vågen blitt restaurert til et populært samlings- og arrangements-

sted. Bryggeprosjektet anses for å være et av de viktigste prosjektene i forhold til å bevare identiteten til Innøy tettsted og Inndyrsvågen.

For kommunens del har Tettstedsprogrammet bidratt til å forme kommunens rolle som part i arbeidet med å gjennomføre tiltak. Programmet har også vært med på å formalisere partnerskap som arbeidsmetode i utviklingsarbeidet.

Veien videre

Gildeskål ønsker å beholde organiseringen med en overordnet styringsgruppe og arbeidsgrupper som gjennomfører tiltakene. Gjennom samarbeid skal vi videreutvikle rollefordelingen mellom ulike partnere som kommune, lokalutvalg og velforening. I kommuneplanens strategidel foreslås det å bruke kunnskapen som er tilegnet gjennom Tettstedsprogrammet til å videreutvikle lokalsentra i kommunen.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Innøy Vel, Innøy lokalutvalg, Innøy båtforening
Næringsliv: Coop Sambo BA, Sjøfossen Energi AS, Gildeskål Sparebank, Støver Invest AS (Utleiebygget), Jorunn Breivik, Innøy Marina AS.
Offentlig: Nordland fylkeskommune, Riksantikvaren, Nordland veikontor, Gildeskål kommune.
Andre: Barn og unge har vært direkte involvert i prioritering av tiltak.

Forankring:

Politisk: Styringsgruppe med ordfører som leder (valgt av formannskapet) og representant fra planutvalg. Tettstedsprosjektet er i tillegg forankret i kommunestyrevedtak. Planutvalg, formannskap m.m. er holdt orientert om arbeidet.
Administrativt: Planlegger har vært prosjektleder. Prosjektleder rapporterer til Rådmann og leder for plan- og næringsavdeling, og disse deltar også på møter der det er behov for det. Ansatte ved Plan og Næring har vært sekretær for arbeidsgrupper.
Befolkning: Det er holdt folkemøter og vært orientert på møter i lokalutvalg m.m. Lokalutvalget, Innøy Velforening og ungdomsrepresentanter har vært representert i styringsgruppa. Lag og foreninger har vært med i de ulike arbeidsgruppene.
Næringsliv: Gildeskål næringsforum er representert i styringsgruppa og i arbeidsgrupper der det er naturlig. Det er holdt seminar med potensielle etablerere i sentrum, som også har vært med på å utvikle prosjekter.

Prosjektomsetning:

Kommunale midler	2 918 196 kr	20%
Andre offentlige midler	8 149 987 kr	56%
Næringsliv	1 078 826 kr	8%
Lag/foreninger	2 277 635 kr	16%
Totalt	14 424 644 kr	100%
Av dette anslått dugnad	3 000 000 kr	21%

Plangrunnlag:

Kommuneplan
Arealplan for Innøy fra 1997
Reguleringsplaner for sentrumsområdet.
Rapport stedsanalyse /sentrumsutvikling 2002.
Kommuneplanens strategidel 2005.

Hattfjelldal

Kommune: **Hattfjelldal**
Fylke: **Nordland**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Hattfjelldal	1634	1530	-6,4
Hattfjelldal	689	679	-1,5

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/hattfjelldal
www.hattfjelldal.kommune.no

Kontaktpersoner

Ellen Schjølberg, prosjektleder
Tlf.: 75 18 48 00
Dir.: 75 18 48 31
ellen.schjoelberg@hattfjelldal.kommune.no

Hege Dalen, prosjektleder i
Designprosjekt og Krutfjellvegen
Tlf.: 75 18 45 50
hedalen@online.no

Finn Ove Hofstad,
Coop Hattfjelldal
Tlf.: 75 18 54 03

Mirjam Holta,
tidligere prosjektleder
Tlf.: 75 48 50 50

Litt om tettstedet

Fjell- og innlandskommunen Hattfjelldal ligger sørøst i Nordland med grense mot Sverige og Trøndelag. Hatten (1128 moh) har gitt kommunen navnet. Den vidstrakte kommunen rommer store deler av Børgefjell nasjonalpark og Norges nest største innsjø, Røssvatnet. Flere «turistveger» som Krutfjellvegen, Villmarksvegen og Sagavegen går gjennom Hattfjelldal. Samer har i flere hundre år brukt landområdene i Hattfjelldal til reindrift. Fra den norsk-svenske grensetraktaten ble underskrevet i 1751 har samene hatt beite- og handelsrettigheter på tvers av landegrensen, og fram til midten av 1800-tallet var reindriften intensiv.

Fra rundt 1820 ble det ryddet mange nye gårder i Hattfjelldal. Nybyggere kom både fra Østerdalen, Gudbrandsdalen og Trøndelag. Helt fram til 1950 var landbruk den desidert viktigste næringsveien. Rundt 1865 ble store skogområder i Vefsna-distriktet (Vefsn, Grane og Hattfjelldal) kjøpt opp av engelskmenn. Tømmeret herfra ble

saget i Mosjøen og eksportert derfra. Også i dag er jordbruk, skogbruk og reindrift viktige næringer i Hattfjelldal. Hattfjelldal sentrum har utviklet seg til et tettsted med et godt service- og handelstilbud. Nærmeste by ligger sju mil fra Hattfjelldal.

Siktemål

For Hattfjelldal sentrum har det vært viktig å forbedre både det visuelle inntrykket av stedet – ikke minst sentrumsfasaden mot riksvegen, samt øke stedets attraksjonskraft. Arrangementer og liv i kommunesenteret er viktig for Hattfjelldals innbyggere. Gjennom Tettstedsprosjektet har det derfor vært en prioritert oppgave å styrke kvaliteten og organiseringen av en del arrangementer gjennom partnerskapsbygging mellom private, offentlige og frivillige. En annen viktig oppgave for prosjektet har vært å arbeide opp mot næringslivet for i større grad å få bedriftene med på partnerskapsamarbeid omkring felles utviklingsoppgaver som krever investeringer.

Resultater

I tillegg til det generelt økte fokuset på hvordan vi har det rundt oss, er den kanskje viktigste lærdommen fra Tettstedsprosjektet en felles forståelse av behovet for å arbeide sammen for å få et triveligere sentrum. Samarbeidet innenfor Næringsforum Grane og Hattfjelldal er forbedret og Hattfjelldal Vekst AS er etablert for å kunne ta tak i utfordringer som etablering av drift på Børgefjell Vertshus som har vært ute av drift i noen år. Samarbeidsånden og utvikling av sentrum og næringsliv, blant annet gjennom felles merkevarerbygging for 13 lokale bedrifter, er synlige resultater av lokal samhandling.

Det opprinnelige målet for etableringen av utviklingsselskapet Hattfjelldal Vekst i 2003 var å sørge for økt engasjement og slagkraft hos næringslivet for å ta en rolle i næringsutvikling lokalt. Første og viktigste oppgave hittil har vært å få til ny drift ved hotellet. Når dette målet nå er nådd, tar utviklingsselskapet fatt i nye oppgaver. Næringsfokuset i Tettstedsprogrammet i Hattfjelldal har også kommet til syne gjennom et eget program for kompetanseheving i lokale bedrifter i forhold til profilering og markedsføring.

Både næringslivet og befolkningen generelt har i prosjektperioden økt sitt fokus på viktigheten av et trivelig og attraktivt kommunesenter. Egne «Hattbenker» er nå plassert ut i sentrum og blomsterurnene er tatt i bruk mer bevisst for å gi farge til møteplassene og stenge av for trafikk. En del av servicebyggene i sentrum blir malt i samme farge og planer for nytt torg er lagt. Å redusere biltrafikken er ett av tiltakene man anser skal gjøre sentrum mer attraktivt. Sammen med vegvesenet er det også arbeidet med å gjøre adkomsten til Hattfjelldal mer innbydende for å lokke biltrafikken til å stoppe.

Ungdommen i Hattfjelldal har også sett konkrete resultater av satsingen på stedsutvikling. Musikkungdommen har nå et eget hus som står til disposisjon for musikkaktiviteter. Huset er pusset opp på dugnad av ungdommen selv og foreldre. Interessen for å bruke huset er svært stor, flere ungdomsband øver nå i disse lokalene. Huset står for seg selv slik at øving kan foregå uten å forstyrre naboer. Ungdommene har selv stort ansvar for driften av huset.

Veien videre

Tettstedsprosjektet har gitt et generelt økt fokus på tettstedets utseende. Opinionsdannelsen fører til at oppgaver som er påbegynt i programmet, slik som torg og rundkjøring, vil bli sluttført. En del av tiltakene som er initiert gjennom prosjektet vil dessuten bli videreført i regi av næringslivet i samarbeid med kommunen. Helgeland Museum har etablert en lokal avdeling i Hattfjelldal. Dette antas å kunne føre til at kultursatsing og musealt arbeid vil få økt fokus. Gjennomføring av tiltak som krever stor økonomisk innsats vil imidlertid avhenge av finansiering.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Frivillighetssentral, Næringsforum Grane og Hattfjelldal, Bonde og småbrukarlag og Bondelag.

Næringsliv: Helgeland Sparebank, Coop Hattfjelldal og andre bedrifter.

Offentlig: Statens vegvesen, kirken, Nordland fylkeskommune, Helgeland Museum avdeling Grane og Hattfjelldal.

Andre: Samarbeid med andre prosjekt, særlig Kruttfjellvegen-prosjektet og Kulturelt møte i grenseland og designprosjekt. En rekke private ildsjeler har vært engasjerte i enkelttiltak.

Det samarbeides også med relevante prosjekt på overordnet nivå som eksempelvis "matopplevelser i Nord" som drives av fylkesmannen i Nordland.

Forankring:

Politisk: Formannskapet har vært styringsgruppe.

Administrativt: Næringsavdelingen har hatt hovedansvar for administrasjon og rapportering/økonomi. Hattfjelldal har hatt to ulike prosjektledere. I tillegg har kulturavdelingen og andre fra administrasjonen arbeidet med gjennomføring.

Befolkning: Folkemøter og informasjon i avis og Elgposten. Befolkningen er trukket med i gjennomføring av tiltak.

Næringsliv: Jevnlige næringslivsfrokoster med næringslivet i sentrum for orientering og utveksling av synspunkter på ønsket aktivitet. Det er også arbeidet med landbruken i forhold til arrangementer som Hattfjeldalsdagene og «høstmarked».

Prosjektomsetning:

Kommunale midler	823 000 kr
Andre offentlige midler	1 571 000 kr
Næringsliv	400 000
Lag/foreninger	93 000 kr
Annet	250 000 kr
Totalt	3 137 000kr
Av dette anslått dugnad	200 000 kr

Plangrunnlag:

Stedsanalyse for sentrum

Revidert strategisk kommuneplan.

Kommunedelplan for sentrum

Reguleringsplan for ny rundkjøring i avkjøring til sentrum.

Mosjøen

Kommune: **Vefsn**

Fylke: **Nordland**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Vefsn	13553	13486	-0,5
Mosjøen	9624	9636	0,1

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/vefsn
www.vefsn.kommune.no

Kontaktpersoner
Morten Isaksen,
kommuneplanlegger og prosjektleder
Tlf.: 75 10 10 00
Dir.: 75 10 11 16
morten.isaksen@vefsn.kommune.no

Rigmor Leknes,
formannskapssekretær
Tlf.: 75 10 10 00
Dir.: 75 10 10 12
rigmor.leknes@vefsn.kommune.no

Åsmund Pedersen,
fagleder regulering
Tlf.: 75 10 10 00
Dir.: 75 10 18 14
aasmund.pedersen@vefsn.kommune.no

Ragna Berg, bygartner
Tlf.: 75 10 10 00
Dir.: 75 10 17 06
ragna.berg@vefsn.kommune.no

Bjørnar Ingulfsen Foto Mosjøen

Litt om tettstedet

Mosjøen er kommunesenter i Vefsn kommune. Drøyt 9.600 av kommunens 13.500 innbyggere bor i kommunesenteret. Mosjøen ligger 329 km sør for Bodø og 394 km nord for Trondheim. Rett utenfor byen ligger Mosjøen Lufthavn. Mosjøen ligger langs E6 med jernbane sentralt. Tidligere var elva Vefsna en viktig samferdselsåre.

Vefsn har vært egen kommune siden 1838. Men som administrativ enhet var den nye kommunen en videreføring av langt eldre Vefsn prestegjeld og Vefsn fjerding (tinglag), begge med opphav i mellomalderen. Mosjøen fikk ladestedsrettigheter i 1874 og var egen bykommune i åra 1875-1961. Før den tid var næringsgrunnlaget først og fremst jordbruk og fiske. I 1866/67 ble et dampdrevet sagbruk satt i drift på Halsøya av engelskmenn. Engelskbrukets virksomhet varte i bare

20 år, men sagbruksdrift har alltid senere vært en viktig del av næringslivet. Da Vefsn i 1950-årene opplevde ny industrireisning i stort omfang med aluminiumsverk og veveri, var dette ikke noe prinsipielt nytt i distriktet. Foruten handel og service er det i dag industrien som dominerer næringslivet.

Siktemål

Den ambisiøse utfordringen for Tettstedsprosjektet i Mosjøen var å gjøre tettstedet Mosjøen og Vefsn kommune så attraktivt at man bidro til å stoppe flyttestrømmen sørover. Det er spesielt den eldre ungdommen (19-30 år) som drar, dels på grunn av utdanning og dels på grunn av arbeid. I tillegg til å motvirke flyttestrømmen, ønsket man å få dem som flytter fra kommunen til å flytte tilbake. En av strategiene for å nå målene er å bidra til at Mosjøen har de kvaliteter som utflytterne

etterspør med tanke på blant annet kompetansearbeidsplasser, kultur- og friluftstilbud, miljøvennlighet og tomtemuligheter rimelig sentralt.

Resultater

Arbeidet med å tilbakeføre byparken til den perlen den i sin tid var, har aksellerert. Byparken er enestående i Nord-Norge og framstår som en historiebok som forteller om framveksten av Mosjøen by med en grønn profil allerede fra rundt 1890. Den grønne profilen er beholdt. En av de store satsingene i Tettstedsprosjektet i Vefsn har vært et prosjekt med sertifisering av bedrifter med miljøfyrtårnsertifikatet. Denne satsingen har vært vellykket, og i forhold til folketallet er Mosjøen blant de steder som har flest miljøsertifiserte bedrifter i landet. Det videre arbeidet med dette er opptatt i den vanlige kommunale driften. Gjennom tiltaket «Den grønne rammen» utvikles det sammenhengende - i den grad det er mulig - parker rundt sentrum som også etter hvert er blitt en sammenhengende mosjonsløype for så vel gående som løpende personer. Tiltaket bygger opp under den grønne profilen med restaurering og ny beplantning der dette er hensiktsmessig.

Tettstedsprosjektet har til en viss grad bidratt til økt dugnadsinnsats fra lag og foreninger. Dette er imidlertid ikke satt i system i forhold til å sikre en videreføring av samarbeidsånden etter prosjektperioden. Gjennom prosjektet er det også initiert holdningsskapende tiltak i forhold til miljøtenking og uteaktiviteter, blant annet gjennom arrangementet Friluftsdagene. Det arbeides med å finne løsninger på hvordan denne satsingen kan videreføres.

Tatt prosjektets utgangspunkt i betraktning, med massiv innsats fra syv departementer, var målet å utvikle Tettstedsprosjektet til en paraply for alt som skjedde i Mosjøen under fellesnevneren «utvikling til et mer attraktivt og miljøvennlig tettsted». Dette har i bare liten grad lyktes idet prosjektet etterhvert fikk liten oppmerksomhet fra det som skjedde utenfor selve prosjektorganisasjonen. Dette antas delvis å skyldes at en fra lokalt hold opplevde en gradvis sentral nedtoning av prosjektet, og dels med at en mengde tiltak lokalt fortsatte å leve sine

egne liv. Prosjektorganisasjonen i Vefsn har ikke vært god nok til å fange opp tiltak. På den andre siden kom heller ikke prosjektet til å rå over tilstrekkelige virkemidler for å kunne klare dette. Med noen unntak viste sentrale ledd i kommunen heller ikke nevneverdig interesse for den utviklingen av prosjektet som opprinnelig var tenkt skulle skje.

Veien videre

Det er uklart i hvilken form arbeidet fra Tettstedsprosjektet videreføres. Dette skal avklares av kommunens politiske og administrative ledelse.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Sjøgatas Vel, Kippermoens venner, FFO, Mosjøen sanitetsforening, Mosjøen båtforening, Foreningen for Mosjøens forskjønnelse, Vefsn Zoologiske forening, Vefsn astronomiske forening.

Næringsliv: Bilbransjen, Mosjøen næringsforening, Sjøgata næring og miljø, Mosjøen Torg og enkeltstående bedrifter.

Offentlig: Riksantikvaren, Norsk kulturminnefond, Jernbaneverket.

Andre: Privatpersoner.

Forankring:

Politisk: Varaordfører med i styringsgruppen.

Administrativt: Kommunsjef med i styringsgruppen. Formannskapssekretær, fagleder

i areal og byggesak samt kommuneplanlegger utgjør administrativ prosjektledelse.

Befolkning: 2 ungdomsrepresentanter med i styringsgruppen, 2 representanter fra

«kvinneforeninger» med i styringsgruppen.

Næringsliv: 2 representanter fra næringslivet med i styringsgruppen (LO og lokal

næringsforening).

Prosjektomsetning:

Kommunale midler 785 605 kr

Andre offentlige midler 684 200 kr

Lag/foreninger 140 300 kr

Annet 310 350 kr

Totalt 1 920 455 kr

Av dette anslått dugnad 197 850 kr

Plangrunnlag:

Kommuneplanen, samfunnsdelen (2000-2010)

Kommunedelplan for hovedsatsingsområdet næring, kommunikasjon og samferdsel (2002-2006)

Kommunedelplan for hovedsatsingsområdet miljø (2002-2005)

Kommunedelplan for hovedsatsingsområdet kommunikasjon (2001-2004)

Rørvik

Kommune: **Vikna**
Fylke: **Nord-Trøndelag**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Vikna	3867	4013	3,8
Rørvik	2482	2615	5,4

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/vikna
www.vikna.kommune.no

Kontaktpersoner

Jan Sakshaug
Tlf.: 74 39 33 00
Mob.: 95 79 55 27
jan.sakshaug@vikna.kommune.no

Karin Søråunet, ordfører

Mob.: 91 80 40 95
karin.soraunet@vikna.kommune.no

Litt om tettstedet

Med over 6000 øyer og holmer ligger Vikna nordvest på Namdalskysten i Nord-Trøndelag, rett nord for havstykket Folla. Kommunen har en kystlinje på 2430 km. og litt over 4000 innbyggere. Rundt 2600 bor i kommune- og regionsenteret Rørvik, hvor nord- og sydgående hurtigrute møtes ved kai hver kveld. Regionens flyplass ligger ved Rørvik, og med hurtigbåtforbindelse og bussforbindelser har Vikna et godt transporttilbud.

Fra å være en folkerik gård i 1875 skjer det i løpet av et par tiår en eventyrlig utvikling og Rørvik framstår som et pulserende handelssentrum på Norskekysten og senter for hele Ytre Namdal. Bakgrunnen for veksten var først og fremst dampskipsskipstrafikken og behovet for gode havneforhold. Samtidig etablerte handelsmannen Johan Berg en virksomhet som snart utviklet seg til den største handelsforretningen i regionen. Bergs handelshus Berggården sentralt i Rørvik er i dag et av hovedelementene i Kystmuseets virksomhet. Med starten av hurtigruta i 1893 ble det etablert både skipsekspedisjon, postkontor og telegraf. Handelsnæringen vokste raskt, og det vokste fram spesialforretninger, flere hoteller og kafeer.

Fram til etter 2. verdenskrig var de fleste større øyene i kommunen bebodd. På 50-

tallet startet den store innflyttingen fra øyene til Rørvik. Senere har Rørvik fått videregående skole, broforbindelse til fastlandet og flyplass. Ny innfartsåre, samt bygging av store forretningsbygg og kjøpesentre, samt kystkultursenteret Norge, har flyttet sentrums tyngdepunkt nærmere havneområdene.

Vikna er den største fiskerikommunen i Nord-Trøndelag. Kommunen har også betydelig havbruksvirksomhet. Telenor Mobil i Rørvik er den største IT bedriften i Nord-Trøndelag med ca. 140 ansatte. Kystmuseet i Nord-Trøndelag, Woxengs Samlinger, preger sentrumsbildet, og ikke minst etableringen av Norge, nasjonalt senter for kystkultur og kystnæring, har bidratt til å sette Rørvik på kartet og gitt stedet optimisme for framtida. Jordbruk og offentlig service er også betydelige næringer i kommunen.

Siktemål

Siden midt på 80-tallet er det gjennomført en rekke stedsutviklingsprosjekter i Vikna. Med ferdigstilling av flere større bygg i Rørvik sentrum oppstod det behov og muligheter for etablering av nye møteplasser og nye områder med estetisk høy kvalitet. De tidligere prosjektene hadde også avdekket en rekke ønsker om tiltak fra målgruppen for Tettstedsprogrammet.

Vikna kommune laget følgende prosess- og målformulering for sitt tettstedsprosjekt, som ble kalt "kystbyen2006".

«Vi ønsker å føre en stedsutviklingsprosess i bred forstand med særlig fokus på attraktivitet i forbindelse med bosted, konkrete utbyggingsprosjekter og bred lokal mobilisering med reell deltakelse fra spesielt kvinner og ungdom. Det legges opp til bredest mulig administrativ og politisk organisering».

Det ble også utpekt tre områder prosjektledelsen skulle konsentrere seg om: Prosess tiltak, ungdom og barn, samt byutvikling. Tematisk skulle tiltak gjennomført i Tettstedsprosjektets regi kunne knyttes til ett eller flere av stikkordene «lys i mørke», «vannet», «kystkultur» og «møteplasser». Prosessgruppen, hvor det var flere kvinner enn menn, vedtok at det ikke skulle lages egne kvinneprosjekter, men at tiltakene skulle reflektere kvinners behov for stedsutvikling.

Resultater

Kystbyen2006 la stor vekt på raskt å få på plass de tiltakene ungdommene prioriterte høyest; ungdomsklubb og kino. Det medførte umiddelbar tillit til prosjektet. Gjennomførte tiltak har i stor grad bidratt til å skape nye og gode møteplasser. De nye møteplassene har hatt delvis høy estetisk kvalitet og har bidratt til å gi Rørvik et løft.

Folk på stedet setter oppriktig pris på de mange små og større tiltakene prosjektet har gjennomført. Felles for mange av disse, er at de har vært godt synlige – slik som de ulike «Lys i mørke»-tiltakene- hvor man blant annet har lyssatt den karakteristiske Nærøysundbrua som knytter øykommunen til fastlandet. Lysprosjektet hadde delvis som mål å profilere stedet for hurtigrutepassasjerene som seiler under den lyssatte Nærøysundbrua. Men enda viktigere var erkjennelsen av at Rørvik kan være trivelig en pen sommerdag, mens mørketida kan være tung for mange på kysten. «Lys i mørke» har i alle fall hjulpet litt for noen.

Den nye gangbrua over kanalen og bryggerekken langs kanalen mellom Norge og den lokale båtfabrikken har på kort tid blitt viktige elementer i Rørviks kystkultur og identitetsforståelse. Brua er nærmest en rekonstruksjon av ei gammel bru som førte ut til Lysholmen, det stedet viknaværingene fikk den første strømmen fra.

Bryggerekka ved vannbassenget vis a vis det nasjonale kystkultursenteret Norge skal i hovedsak brukes til lager- og utstillingsformål. Prosjektet er i seg selv et viktig kulturprosjekt med stor betydning for tilhørighet og stedsidentitet. Det viser seg også at prosjektet kan ha overføringsverdi blant annet som en visualisering av mulige fysiske tiltak i områder preget av arkitektonisk konflikt mellom industrilandskap og moderne arkitektur.

Tiltakene som er gjennomført i regi av kystbyen2006 har bidratt til å forsterke befolkningens identitet og stedstilhørighet. Sterkere tilhørighet håper man skal bidra til at ungdom fortsetter å flytte tilbake til stedet etter endt skolegang. Et tettsted med en sterk kultur- og identitetsbasis er også viktig for næringslivet.

Veien videre

Stedsutvikling har vært og skal også i fortsettelsen være en kontinuerlig satsing i Vikna. Prosjektet "kystbyen2006" avsluttes først i 2006. Sommeren 2006 skal det gjennomføres en ny storsamling med bred deltakelse fra utenforstående som kan gi innspill til en reflektert plan for videreføring av arbeidet fram mot 2010.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Rørvik ungdomsklubb, Rørvik idrettslag, turngruppa.
Næringsliv: Coop Rørvik, Rørvik Torg, Telenor Mobil, Birger Svendsgaard ds., Vikna Næringsforening.
Offentlig: Miljøverndepartementet, Nord-Trøndelag fylkeskommune, Riksanstikvaren, Husbanken, Vegkontoret i Nord-Trøndelag, Kystmuseet i Nord-Trøndelag, Havnevesenet.
Andre: Rørvik barne- og ungdomsskole, lokale ildsjeler.

Forankring:

Politisk: Formannskapet er styringsgruppe. Kommunestyret er jevnlig orientert om tiltak og framdrift.
Administrasjon: Rådmann er prosjektansvarlig, teknisk sjef er prosjektleder.
Oppvekstsjef m.fl. er blitt trukket aktivt inn i prosjektarbeidet.
Befolkning: Flere folkemøter, mye mediaomtale, kafemøtene med utlegging av seilduk for innspill til prosjektledelsen, egen interaktiv nettside, streamers, sponsoraftale med turngruppe og ungdomskafé.
Næringsliv: Har deltatt i prosesser, i prosjektgrupper og i konkrete prosjekter.
Aktivt samarbeid med Vikna Næringsforening.

Prosjektomsetning:

Kommunale midler	1 850 000 kr
Andre offentlige midler	2 540 000 kr
Næringsliv	1 510 000 kr
Totalt	5 900 000 kr

Plangrunnlag:

Reguleringsplan fra 1995
Kystbyprosjektet 1995
Boligsosial handlingsplan
Byfortetningsplan
Stedsanalyser
Diverse planer i tilknytning til etablering av Norge og Søsterskipet

Lauvsnes

Kommune: **Flatanger**
Fylke: **Nord-Trøndelag**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Grong	1238	1205	-2,7
Grong	442	453	2,5

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/flatanger
www.flatanger.kommune.no

Kontaktpersoner

Kari Imsgard, prosjektleder
Tlf: 74 22 11 00

Dir.: 74 22 11 74

kari.imsgard@flatanger.kommune.no

Hans Petter Haukø

Tlf: 74 22 11 00

Dir.: 74 22 11 40

hans-petter.hauko@flatanger.kommune.no

Reidar Lindseth

Tlf: 74 22 11 00

Dir.: 47 22 11 01

reidar.lindseth@flatanger.kommune.no

Johan Sørgaard

Tlf: 74 28 81 20

spar.flatanger@ngbutikk.net

Litt om tettstedet

Kystkommunen Flatanger ligger ytterst på Namdalskysten og grenser mot Sør-Trøndelag i sør og Namsen i nord. Utenfor skjærgården ligger havstykket Folla. Det er ca 70km til Namsos lufthavn og ca 90km til nærmeste togstasjon som ligger i Steinkjer. Kommunen har spor av bosetting siden eldre steinalder. Rundt kommunesenteret Lauvsnes er det rester etter en rekke gravhauger.

Fram til 1950 levde størstedelen av Flatangers befolkning som kystbønder på øyene, som hadde flere skoler og handelssteder. Fram til 1975 flyttet svært mange fra øyene og inn til fastlandet. I 1909 ble Namdalens Træsliperi bygget på Lauvsnes. Sammen med brobygging var etableringen en hovedårsak til at stedet vokste fram som kommunesenter etter 2. verdenskrig. I dag bor om lag halvparten av kommunens befolkning i kommunesenteret, hvor viktige tjenestetilbud som skole, helse- og omsorg, butikker, overnattings- og spisesteder ligger. Sammen med landbruk har havbruk utviklet seg til å bli viktigste næringsvei i Flatanger. De siste årene har også reiseliv og opplevelser blitt stadig viktigere.

Siktemål

Som liten kommune har Flatanger et annet utgangspunkt enn store kommuner. Et begrenset handlingsrom gjør det nødvendig å tenke annerledes for å lykkes med

å omsette planer til konkret handling. Kommunen hadde derfor som mål med programdeltakelsen å samordne de ulike, allerede igangsatte utviklingsprosjektene i sentrum av Lauvsnes. Prosjektet skulle også bidra til å prioritere de ulike tiltakene i forhold til økonomiske rammer for å sikre realisering av flest mulig.

Resultater

Tettstedsprosjektet falt raskt ned på en strategi hvor man satte i gang små og synlige tiltak. Samtidig skulle man ivareta en helhetlig opprusting og forskjønning av området mellom Gammelbanken og møteplassen på Stranda. Erfaringene viser at det for en liten kommune med begrensede ressurser er viktig å ta små skritt om gangen. Dette gjelder både i forhold til planlegging og konkret gjennomføring av planer. Å få satt i gang små, men synlige tiltak viste seg å få fram en debatt rundt stedsutviklingen i befolkningen. Små og synlige tiltak ble dermed en bevisst strategi for å beholde motivasjon og engasjement rundt sentrumsutvikling på Lauvsnes oppe.

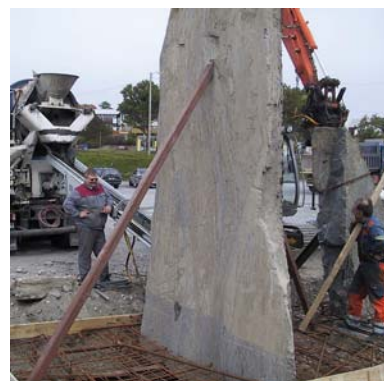
Møteplasser for alle aldersgrupper har vært et sentralt tema for Tettstedsprosjektet i Lauvsnes. Tilgjengelighet til de ulike møteplassene har også vært sterkt fokusert, blant annet er Skjæret gjort tilgjengelig for både rullestolbrukere, barnevogner og tilrettelagt for småbarn. Lauvsnes har gjennom prosjektet også fått nye møteplasser for ungdom i sentrum, gjennom et aktivitetsområde på Lauvsnes skole, Vangan barnehage og friluftsområder i tilknytning til disse arealene. Målsetningen har vært å lage en hinderløype tilpasset ulike brukergrupper gjennom forskjellige vanskelighetsgrader. Også kulturstien rundt Lauvsneshaugen med sine gravhauger fra merovingertid er tilrettelagt for brukere med spesielle behov.

Sjøen har alltid vært sentral i Flatanger. Derfor er det ikke til å undres over at strandområdene har hatt høy prioritet for stedsutviklingsprosjektet. Et bredt partnerskap står bak opparbeidelsen av møteplassen på Stranda, hvor også den 6 meter høye og 8 tonn tunge tusenårssteinen i Flatanger er plassert. Steinen har form som et seil.

Tiltakene som er gjennomført i sentrum har gjort innbyggerne mer stolte av hjem-plassen. Møteplassen på Stranda brukes i dag langt mer aktivt enn før opprustingen. Plassen tiltrekker seg også turistene. Utformingen og tusenårssteinen har gjort området til et yndet sted for fotografering. Generelt har de små, men mange forskjøn-nelsestiltakene gjort folk mer opptatt av at det skal se fint ut. Flere ønsker nå at kom-munen tar et tak i de andre grendene i kommunen også.

Veien videre

Målet etter at Tettstedsprogrammet avslut-tes er å få til en miljøgate i Lauvsnes sen-trum i løpet av 2007. Man ønsker også å stramme opp overgangene mellom sjø og land i sentrumsområdet.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Stranda båtforening, Lauvsneshaugen velforening, Flatanger historielag.

Næringsliv: Spar Flatanger, Zanzibar Inn, Flatanger regnskapskontor, grunneiere.

Offentlig: Nord-Trøndelag fylkeskommune, Riksantikvaren, Statens vegvesen.

Andre: Ungdomsklubben Klubb '90, elevrådet og FAU ved Lauvsnes skole, arbeids-gruppa ved Vangan barnehage.

Forankring:

Politisk: Formannskapet har vært styringsgruppe. Ordfører har vært med i prosjektgruppa.

Administrativt: Teknisk sjef og prosjektleder med i prosjektgruppa. I tillegg er fagpersoner med etter behov.

Befolkning: Folkemøter, idéuknad, plakater og informasjon i kommuneavisa Hør her.

Næringsliv: To representanter fra næringslivet med i prosjektgruppa. Temamøte i Flatanger næringsforum. Møter med enkeltaktører om enkelttiltak.

Finansieringseksempler:

Aktivitetsområde for barn og ungdom	Bedret tilgjengelighet ut til skjæret	Møteplassen på Stranda
Offentlig	190 000	287 500
Lag/foreninger	10 000	0
Privat	0	100 000
Totalt	200 000	387 500

Kultursti rundt Lauvsneshaugen	Tusenårssteinen
Offentlig	75 000
Lag/foreninger	25 000
Totalt	100 000
Av dette dugnad	25 000

Plangrunnlag:

Stedsanalyse 1998

Grong

Kommune: **Grong**
Fylke: **Nord-Trøndelag**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Grong	2565	2481	-3,3
Grong	1046	1052	0,6

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/grong
www.grong.kommune.no

Kontaktpersoner

Thor Aage Nesser, prosjektleder
Tlf: 74 31 21 00

thor.aage.nesser@grong.kommune.no

Inger Helland

Tlf: 74 31 21 00

Dir: 74 31 21 61

inger.helland@grong.kommune.no

Kirsti Haagensli

Tlf: 74 31 21 10

kirsti.haagensli@grong.kommune.no

Litt om tettstedet

Grong er regionsenter i Indre Namdal, nord i Nord-Trøndelag fylke. Geografien preges sterkt av elvene Namsen og Sanddøla. På grunn av dalførene i både øst/vest- og nord/sør-retning har Grong fra tidlig av vært et sentralt knutepunkt for ferdsel i Namdal. Både jernbane og E6 går gjennom Grong, som i dag er det naturlige handels- og servicesenteret i Indre Namdal. Grong har også videregående skole og folkehøgskole. Fra å være en tradisjonell jord- og skogbrukskommune har Grong utviklet seg sterkt i retning av reiseliv, handel og service: Grong er både vintersportssted og et yndet mål for laksefiskere sommerstid. Jakt og tur-opplevelser er også i framvekst.

Siktemål

Den sterkeste drivkraften for å bli med i Tettstedsprogrammet var at Grong hadde planer om å gjøre om hovedveien gjennom tettstedet, tidligere E6, til en miljøgate. Siden dette er en fylkesvei, har det tatt lengre tid enn forventet å finne rom for tiltaket på fylkets veibudsjett. Miljøgata blir dermed ikke realisert før etter at programperioden er over.

Det har ikke vært laget egne mål og strategier for prosjektet, men kommunens hovedmålsettinger og strategier er lagt til grunn for arbeidet: «Å videreutvikle Grong som en attraktiv kommune, og som regionsenter for Indre Namdal». Tettstedsprogrammet passer inn under flere av strategiene, men best under strategi C: Attraktivitet, service, attraktivitet og oppvekst, og strategi D: Øke bevissthet og kunnskap om vår kulturarv og identitet, samt bygge gode arenaer for et allsidig kulturliv.

Resultater

I det siste året av Tettstedsprogrammet er miljøgata – tiltaket som bidro sterkest til at Grong har deltatt i programmet – under detaljplanlegging. Tiltaket har tatt lenger tid å realisere enn antatt, men blir likevel et viktig bidrag til stedsutviklingen i Grong når tiltaket realiseres i 2006.

Selv om hovedprosjektet har dratt ut i tid, har Tettstedsprogrammet likevel vært en positiv bidragsyter til at Grong i dag framstår som et mer attraktivt og trivelig sted. Realiseringen av sport- og fritidsparken har gitt befolkningen og det lokale kulturlivet en ny møteplass og arena. Parken vil til slutt romme både grusbane, kunstgressbane, strandvolleyballbane, skateboardområde og et stinett mellom ulike møteplasser. Deler av stinettet og møteplassene skal være tilgjengelig for alle.

Grong er allerede blitt kjent for sine blå broer langs E6. Blåfargen er dratt med videre inn i sentrum, og benyttes på flere detaljer. Samtidig har Tettstedsprogrammet bidratt til å øke tilgjengeligheten til flere av tilbudene i sentrum for mennesker på alle funksjonsnivåer. Både blåfargen og den universelle utformingen er for øvrig viktige elementer i arbeidet med miljøgata gjennom Grong sentrum. I den langvarige prosessen med planlegging av miljøgata er det også utarbeidet en DVD som viser hvordan deler av prosjektet vil framstå når det er ferdig.

Programdeltakelsen har også styrket den lokale stedsidentiteten og bevisstheten rundt Grongs felles kulturarv. Utstillingen «Hvordan Grong ble til» er første skritt på veien mot å styrke innbyggernes, og særlig barns og unges tilhørighet og identitet. Utstillingen skal vise hvordan Grong sentrum er blitt slik det er i dag, og framheve momenter og milepæler som har vært viktige i denne utviklingen. Riksantikvaren, fylkeskommunen, historielaget og privatpersoner har bidratt til denne utstillingen som det allerede er planer om å videreutvikle parallelt med stedets utvikling.

Veien videre

Miljøgateprosjektet ferdigstilles 2006. Sentrumsutvikling vil fortsatt være i fokus for å oppfylle kommunens hovedmålsetting om å være et attraktivt regionsenter. Stedsutviklingstiltak vil derfor bli lagt inn i kommunens handlingsplaner også i årene framover.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Grong idrettslag

Næringsliv: Lokale byggeiere

Offentlig: Nord-Trøndelag fylkeskommune, Statens vegvesen, Riksantikvaren

Andre: Ungdommens kommunestyre

Forankring:

Politisk: Formannskapet har vært styringsgruppe.

Administrativt: Informasjon på ledernivå. Mange involverte i de ulike delprosjektene.

Befolkning: Jevne treff, blant annet stand på IN-Messa, behandling i ungdommens kommunestyre, åpne treff, møter med kvinneorganisasjoner.

Næringsliv: Egne møter i enkeltsaker, spesielt i forbindelse med miljøgata.

Prosjektomsetning:

Kommunale midler 6 574 000 kr

Andre offentlige midler 814 000 kr

Lag/foreninger 240 000 kr

Totalt 7 628 000 kr

Av dette anslått dugnad 240 000 kr

Plangrunnlag:

Kommuneplanen.

Steinkjer

Kommune: **Steinkjer**
Fylke: **Nord-Trøndelag**

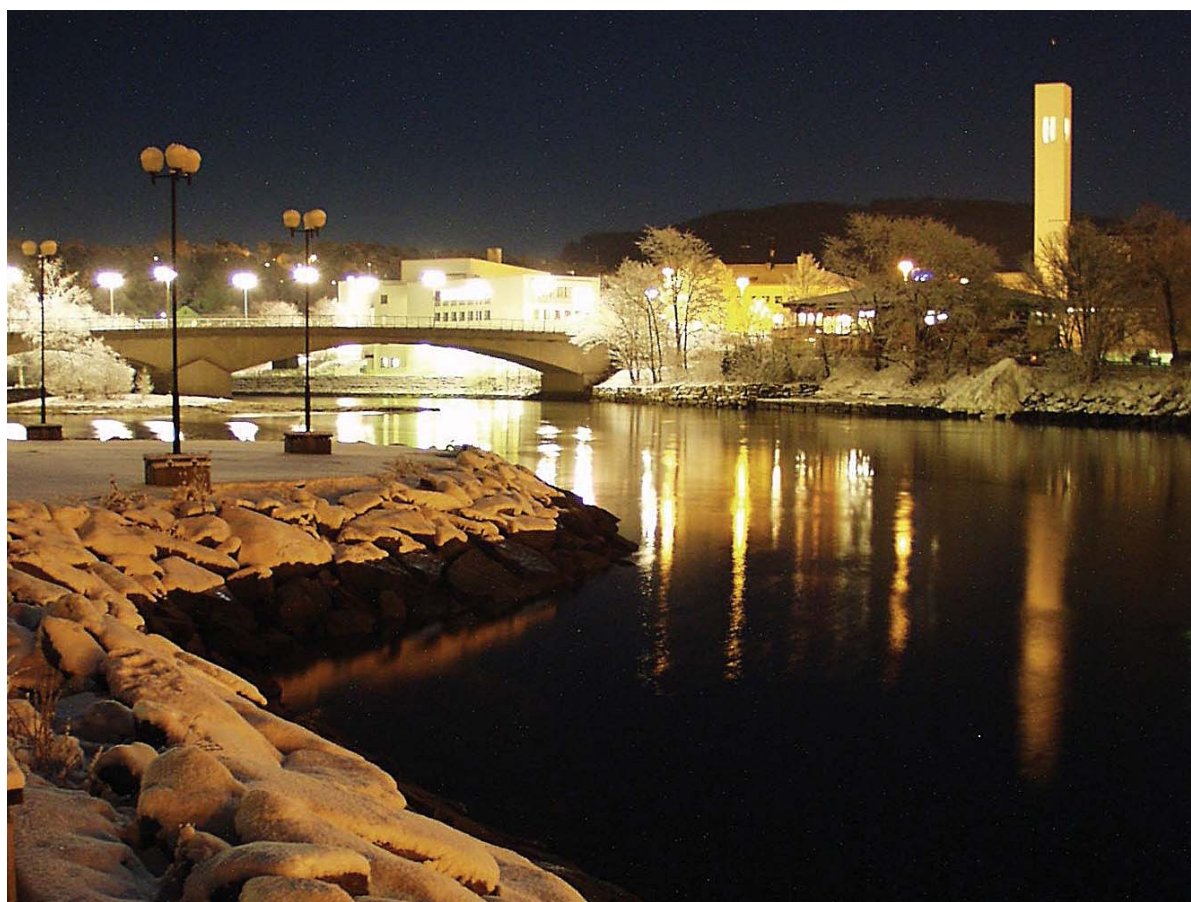
Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Steinkjer	20459	20527	0,3
Steinkjer	10501	11113	5,8

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/steinkjer
www.attraktive-steinkjer.no
www.steinkjer.kommune.no

Kontaktpersoner
Svein Åge Trøbakk, prosjektansvarlig
Tlf: 74 16 91 48
svein-age.trobakk@steinkjer.kommune

Hallgrim Bremset, prosjektleder
Tlf: 74 19 10 45
hallgrim@bremset.no

Litt om tettstedet

Nord-Trøndelags hovedstad Steinkjer ligger midt i fylket og midt i Norge, 120 km nord for Trondheim. Kommunen strekker seg fra Trondheimsfjorden og nesten inn til svenskegrensen, med et landareal 1564 km². Området rundt Steinkjer har vært bebodd i over 6000 år, noe som dokumenteres gjennom mange helleristninger og oldfunn. Steinkjer hadde sin første storhetstid for 1000 år siden som kaupang og hovedsete for jarlene Eirik og Svein. Etter hvert utviklet det seg en betydelig handelsvirksomhet og jektfart ved elveutløpet. I 1857 fikk Steinkjer rettigheter som lade- og ble by. I 1905 ble jernbanen ført forbi Steinkjer og fram til Sunnan ved Snåsavatnet.

Byen har to ganger blitt utsatt for store ødeleggelser. Store deler av byen ble ødelagt av bybrannen i 1900, og i 1940 ble Steinkjer bombet og størstedelen av byen lagt i ruiner. Etter krigen ble byen reist på nytt etter byplanen til Sverre Pedersen og BSR. Steinkjer er i dag landets nest største landbrukskommune. Landbruk er svært viktig også gjennom foredlingsbedrifter og

service knyttet til virksomheten. Handel og service er andre viktige næringer. Steinkjer er også senter for offentlig administrasjon med arbeidsplasser i kommune, fylke og statlige organer. Videregående skoler og Høgskolen i Nord-Trøndelag er også viktige arbeidsplasser.

Siktemål

Ved starten av Tettstedsprogrammet hadde Steinkjer nettopp vært gjennom en del dramatiske endringer. I løpet av 90-årene mistet Steinkjer om lag 1000 arbeidsplasser som følge av nedlegging av Forsvarets anlegg på Sannan og meieriet. Steinkjer fikk status som Omstillingskommune, og det ble etablert en organisasjon for omstillingsarbeidet gjennom Steinkjer Næringssselskap. I tillegg til dette hadde kommunen behov for å få til en egen mobilisering for byutvikling.

Tettstedsprosjektet skulle i så måte styrke Steinkjers attraktivitet overfor innflyttere, særlig med tanke på utflytterungdommer. Dessuten skulle man skape tro på byutvikling gjennom å bevisstgjøre befolkningen i forhold til kvalitetene byen allerede hadde

og bringe idéer om forbedringer til torgs. I Steinkjer satset man ambisiøst på en bred lokal mobilisering, og det var også et mål at ungdom og kvinner skulle bli reelle bidragsytere til utviklingsarbeidet. Tettstedsprosjektet skulle også bidra med konkrete tiltak og prosjekter i forhold til byjubileet i 2007.

Resultater

Tettstedsprosjektet i Steinkjer ga tidlig seg selv navnet Attraktive Steinkjer. Gjennom et utstrakt samarbeid med lokalavisa Steinkjer-Avisa har Attraktive Steinkjer klart å sette byutvikling på dagsorden, både i kommunen, i næringslivet og hos befolkningen generelt. Den vellykkede idéDUKNaden, hvor byborgerne kunne skrive ned sine ønsker for byen, skapte både debatt og engasjement rundt byutviklingen. Og med en rekke godt synlige tiltak, som for eksempel lyssetting av utvalgte bygninger, beholdt man fokuset på stedsutviklingen også over tid.

Gjennom Attraktive Steinkjer-prosjektet er det laget en egen lysplan for Steinkjer sentrum. Planen angir strategier for en satsing på Steinkjer som «Lysbyen» i forbindelse med jubileet i 2007. I prosjektperioden er fem lyssettinger gjennomført av sivilarkitekt Erik Selmer som motivasjon for den framtidige satsingen.

Fokuset på steds- og byutvikling i gjenreisingsbyen Steinkjer har vært med på å forsterke byidentiteten hos befolkningen. Seminaret om gjenreisingsbyen i 2004 fikk stor oppmerksomhet og følges opp med både utstilling og kurs i bruk av mineralitt. Gjennom prosjektet har man også vært opptatt av at det skal bo folk i bykjernen. Et eget forprosjekt på boligfortetting i sentrum har staket ut kursen for hvordan kommunen kan legge til rette for at nye boliger for unge i etableringsfasen skal gi nytt liv i et opprinnelig sentrumsområde.

Steinkjer har gjennomført svært mange tiltak, blant annet flere arrangementer som har vært med på å skape liv i sentrum. Et viktig poeng har også vært å gjennomføre mindre tiltak som har vært synlige for innbyggerne. Dette har vært med på å opprettholde fokuset på stedsutviklingen. Det kanskje viktigste enkeltprosjektet er miljøgata Svein Jarls gate. Den sentrale gågata i

sentrum er opprustet med beplantning, belysning og hellelegging i hele gaterommet. Prosjektet har vært et samarbeid mellom kommune og gårdeierne, mens fylkeskommunen har gitt tilskudd til arbeidet.

Veien videre

Attraktive Steinkjer vil bli videreført gjennom satsingen fram mot byjubileet i 2007. Det er opprettet en egen komité som skal ta seg av dette arbeidet. Komiteen består av sju personer: Prosjektleder og prosjektansvarlig fra Attraktive Steinkjer, én politiker, én representant fra fellesrådet for funksjonshemmede, én representant fra parkvesenet og to unge og byentusiastiske kvinner.

Foto: Odd Georg Skjmslad

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Foreningen Gamle Steinkjer, Sentrumsforeninga.

Næringsliv: Steinkjer Næringssselskap.

Offentlig: Husbanken, Riksantikvaren, Statens vegvesen, Nord-Trøndelag fylkeskommune.

Andre: Skoler og barnehager, Steinkjer-Avisa.

Forankring:

Politisk: Kommunestyret involvert i forprosjektet, og vedtok tiltakslisten fra forprosjektet juni 2002. Midtveisrapport behandlet politisk høsten 2004.

Administrativt: Plansjefen er prosjektansvarlig. Rapportering til øvrig administrasjon jevnlig.

Befolkning: Bredt sammensatt ressursgruppe på 16 personer. IdeDUKNad i forprosjektfasen, og bred avisomtale, blant annet i samarbeid med Steinkjer-Avisa.

Næringsliv: Steinkjer Næringssselskap samarbeidspart og finansierte 1/2 delen av forprosjektet.

Prosjektomsetning:

Kommunale midler	1 600 000
Andre offentlige midler	1 400 000
Næringsliv	900 000
Lag/foreninger	50 000
Annet	70 000
Totalt	4 020 000
Av dette anslått dugnad	50 000

Plangrunnlag:

Prosjektet bygger på tidligere arbeid som blant annet Arena 2017 som er næringslivets framtidsvisjoner fra 1997. Ingen av de vedtatte kommunale planene har vært spesielt viktige for prosjektet. Dette har vært en bevisst tverrsektoriell satsing.

Tingvollvågen

Kommune: **Tingvoll**
Fylke: **Møre og Romsdal**

Tingvollvågen

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Tingvoll	3148	3105	-1,4
Tingvollvågen	973	1005	3,3

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/tingvoll
www.tingvoll.kommune.no

Kontaktpersoner

Laila Bergheim, prosjektleder
Tlf.: 71 53 24 00
Mob.: 92 46 02 12
laila.bergheim@tingvoll.kommune.no

Kristin Sørheim, ordfører
Tlf.: 71 53 24 00

Mob.: 95 28 60 60

kristin.sorheim@tingvoll.kommune.no

Odd Arild Bugge, kultur- og næringsleder
Tlf.: 71 53 24 00

Mob.: 95 82 87 01

odd.arild.bugge@tingvoll.kommune.no

Olaug Kadio, rådmann

Tlf.: 71 53 24 00

Mob.: 97 50 52 66

olaug.kadio@tingvoll.kommune.no

Litt om tettstedet

Tingvoll er en halvøy sentralt på Nordmøre. Fra kommunesenteret er det 6 mil til Kristiansund, 9 mil til Molde og 5 mil til Sunndalsøra. Det gamle tingstedet Tingvoll har en lang tradisjon som utdanningssenter. Fram til fastlandsforbindelsen Krifast åpnet i 1992 var Tingvollvågen også et sentralt trafikknutepunkt. I dag er jordbruk, handel, privat og offentlig service de dominerende næringene. Spesielt er det også at Hydro Aluminium på Sunndalsøra er nest største arbeidsplass, etter Tingvoll kommune, for kommunens innbyggere.

Siktemål

Økokommunen Tingvoll gikk inn i Tettstedsprogrammet med et ambisiøst mål om å skape et bærekraftig samfunn basert på kommunens historiske tradisjoner som kunnskaps- og kultursentrum. I tillegg har vi mål av oss til at innbyggerne skal vise ansvar og omsorg for mennesker, natur- og kulturverdier – både lokalt og

globalt. Gjennom Tettstedsprogrammet ønsket Tingvoll å samle trådene fra mange års arbeid med kommuneplan, tettstedsutvikling, økokommuneprogram, kultur og næringsutvikling. Styringsgruppen fant det derfor nødvendig å opprette en egen stilling som prosjektleder. Stillingsressursen har vært høyt prioritert gjennom hele programmet. Det har gitt både konkrete resultater og gode ringvirkninger.

Resultater

Med et sterkt ønske om å bygge positive holdninger i befolkningen og skape lokalt engasjement, har Tingvoll gjennom hele programperioden kommunisert med innbyggerne både gjennom media og på folkemøter. Tingvoll har igangsatt godt over 30 små og store tiltak. De største og mest synlige har gitt innbyggerne nye og etterlengtede tilbud. Gjennom de mange små tiltakene har mange personer blitt direkte involvert i gjennomføringen.

De aller viktigste tiltakene i Tingvoll har likevel vært de store prosjektene, som opparbeidelse av Miljøgata, tilbakeføring av det sentrale Drøppingtunet til opprinnelig utseende og etablering av hotell- og flerbukshuset Tingvoll Brygge som rommer både konferansesal og kino. Arbeidet med en utendørs møteplass for Tingvoll-ungdommen og opparbeidelsen av en egen tursti rundt Tingvollvågen er andre og viktige trivselstiltak. I forhold til kommunesenteret arbeider kommunen nå videre etter en egen sentrumsutviklingsplan som gir en klar retning for hvilke kvaliteter man ønsker at stedet skal ha.

Tettstedsprogrammet i Tingvoll har involvert mange av kommunens innbyggere. Det er lagt særlig stor vekt på å engasjere kvinner og ungdom, men også næringslivet har bidratt i betydelig grad. Sammen med flere og bedre tjenester til målgruppene og synlige trivselstiltak har den bevisste satsingen på stedsutvikling ført til en positiv og selvforsterkende spiral i Tingvoll:

- bevisstheten rundt stedet og stedsidentiteten har økt
- langt flere omtaler Tingvoll som et sted der det skjer mye spennende
- antall søkere til Tingvoll vidaregåande skole har økt
- ungdom gir uttrykk for at de vil bo hjemme så lenge som mulig og ikke reise ut av kommunen for å ta vidaregåande utdanning

Slik sett er kanskje innbyggernes stadig oftere positive tilbakemeldinger på gjennomførte tiltak det aller viktigste resultatet av Tettstedsprogrammet. En annen positiv effekt er et bedre og mer systematisert samarbeid mellom kommune, frivillige lag og organisasjoner. Kommunen har slik sett økt bevisstheten rundt egen rolle som startmotor og katalysator.

Veien videre

Tingvoll kommune vil benytte arbeidsmetodene som er utviklet gjennom Tettstedsprogrammet videre. Det betyr at kommunen avsetter egne midler til samfunnsutvikling for å kunne delta i spleiselag og partnerskapsavtaler for å løse kommende utfordringer. Der hvor Tingvoll har spesielle fortrinn ønsker man blant annet å

koble næring, undervisning og forskning sterkere sammen.

Arbeidet med å utvikle og framheve det unike med Tingvoll, styrke identiteten og øke bolysten skal også videreføres. Det omfatter blant annet arrangementer, kulturopplevelser samt kunnskaps- og forskningsprosjekter knyttet til middelalderkirken og tingstedet. Kommunen har også planer for bevarings- og utviklingsprosjekter knyttet til kulturminner i andre deler av kommunen. Tingvoll vil bygge videre på miljøprofilen. Blant annet skal et bioenergianlegg ferdigstilles og nær- og fjernvarmenett bygges ut. Det satses også på tilrettelegging for produksjon og omsetning av økologisk mat samt lokalt håndverk.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Tingvoll Sanitetsforening, idrettslag, Helsesportlaget, FAU ved Tingvoll barne- og ungdomsskole, Tingvoll kunslag, Gunnars venner
Næringsliv: Tingvoll Sparebank, Drøppingtunet AS, Tingvoll Brygge AS, Norsk senter for økologisk landbruk (Norsøk), Coop Sunndalsøra, Lillehammer Invest AS, Bølgen Næringshage, lokale bedrifter
Offentlig: Møre og Romsdal fylke, Riksantikvaren, Husbanken, Vegkontoret i Møre og Romsdal
Andre: Ungdomsrådet i Tingvoll, John Bjørn Koksvik, Eir Grytli Miljøkompaniet og andre lokale ildsjeler.

Forankring:

Politisk: Ordfører, varaordfører og opposisjonsleder har vært med i styringsgruppen.
Administrativt: Rådmann, kultur- og næringsleder samt prosjektleder har vært med i styringsgruppen.
Befolkning: Folkemøter, aktiv bruk av media og Internett, årlig konferanse om stedsutvikling.
Næringsliv: Aktivt samarbeid med Tingvoll næringsforum. Næringsliv er invitert på folkemøter og konferanser, og deltar i prosjektgrupper.

Prosjektomsetning:

Kommunale midler	13 000 000 kr
Andre offentlige midler	10 355 000 kr
Næringsliv	13 160 000 kr
Lag/foreninger	450 000 kr
Annet	35 000 kr
Totalt	37 000 000 kr
Av dette anslått dugnad	282 000 kr

Plangrunnlag:

Kommuneplan og handlingsprogram for Tingvoll
Stedsanalyse for Tingvollvågen (1997)
Rapport om tusenårsstedet (2000)
Boligsosial handlingsplan (2001)
Dokumentasjonsrapport om Drøppingtunets plass i kulturlandskapet (2002)
Plan for sentrumsutvikling (2002)

Brattvåg

Kommune: **Haram**
Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune/ Tettstad	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Haram	8774	8715	- 0,7
Brattvåg	1958	2146	9,6

VIL DU VITE MEIR?

www.tettsteder.no/haram
www.haram.kommune.no

Kontaktpersoner

Frode Elias Synnes, prosjektleiar

Tlf.: 70 20 75 00

Dir.: 70 20 75 46

frode.elias.synnes@haram.kommune.no

Turid Hanken, leiar seksjon for

plan og utvikling

Tlf.: 70 20 75 00

Dir.: 70 20 75 34

turid.hanken@haram.kommune.no

Kåre Beite, overarkitekt/leiar

bygg og eigedomsforvaltning

Tlf.: 70 20 75 00

Dir.: 70 20 75 35

kaare.beite@haram.kommune.no

Litt om tettstaden

Haram er den nordlegaste kommunen på Sunnmøre, og ligg rett nord for Ålesund. Kommunen dekkjer eit landareal på 262 km², fordelt på eit stort fastlandsområde og ei øygruppe med fire store øyar. Brattvåg vart grunnlagt den 11.11.1911 av to særlege grunnar: Staden kunne gje ei god hamn, samstundes låg det til rette for kraftutbygging. Dette førte til at Brattvåg tidleg vart ein industristad. Dei største verksemdene i dag er Rolls-Royce Marine AS og Aker Brattvaag Skipsverft AS. I tillegg til maritim industri er næringsmiddel, offentleg tenesteyting, handel og service dei viktigaste næringsvegane. Kommunesenteret i Haram har også vidaregåande skule. Brattvågarane er kjend for sin dugnadsvilje. Stor tilflytting frå store delar av landet har ført til at befolkninga er mangfaldig samansett. Det har gitt eit rikt kulturliv innan mellom anna song, musikk og idrett.

Siktemål

Gjennom Tettstadprosjektet ønskte kommunen å etablere samarbeid og prosjekt som kunne vere med på å oppfylle mål og forventningar synleggjort gjennom arbeidet med kommuneplanen. Mykje av arbeidet er bygd på Haram-modellen, eit forpliktande samarbeid mellom næringsliv, skule og kommune. Mange av innspelane til Tettstadprosjektet i Haram kom frå under-

søkingar mellom ungdom. Basis for satsinga låg difor trygt, og for prosjektleinga har det vore viktigast å finne fram til dei beste tiltaka. Tiltaka har hatt som mål å utvikle Brattvåg både fysisk, sosialt og kulturelt. Ein har lagt stor vekt på «nedanfrå og opp»-prosessar, ikkje minst med tanke på å få kvinner og ungdom med. Det var òg viktig for kommunen å utvikle modellar for partnerskap for gjennomføring av tiltak, utover det lokale nivået. Tettstadprosjektet sette seg difor som mål å etablere og styrke horisontale nettverk mellom lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Gjennom prosjektet har ein med dette søkt å sjå ulike private og offentlege tiltak og virkemiddel i samanheng.

Resultater

Målsettinga om å utvikle Brattvåg fysisk, sosialt og kulturelt er kome godt i gang gjennom Tettstadprosjektet. Ikkje berre har kommunesenteret fått ny og meir funksjonell infrastruktur, ein opplever òg at innbyggjarar tør tenkje nytt og innovativt. Utviklingsprosjektet har gitt auka rom for å prøve og feile, og det trengst – det er enno fleire fjell å klatre.

Tettstadprosjektet har òg medvirka til at Haram vidaregåande skule har auka søknadsmassen. Og det er ungdommar frå Haram som representerer den største auka! Fokus i stadsutviklingsprosjektet har då også vore retta mot ungdom.

Bestillingsruta, som 1. mai gjekk inn i sitt tredje år, har gjort Brattvåg meir tilgjengeleg for ungdom og andre i distrikta rundt kommunesenteret. Ruta går når du bestiller, og gjer det lettare for folk som ikkje har bil (barn, unge og eldre er prioriterte) å nytte tilbod i Brattvåg på ettermiddags- og kveldstid. Tettstadsprosjektet er dessutan i ferd med å gjennomføre eit felles kulturprosjekt for ungdom i kommunen - «Identitet Haram». Prosjektet skal gjennomføre fleire kulturarrangement, av og med lokal ungdom og organisasjonar. Målet er å gje ungdommar frå hele kommunen ei kjensle av fellesskap ved å gjere ting i lag.

Kommunesenteret Brattvåg framstår i dag som meir attraktivt for både besøkande og fastbuande. Dette arbeidet skal vidareførast, mellom anna etter nye planløyningar laga av to NTNU-studentar, som har til hensikt å knyte sentrumsfunksjonane tettare saman. Aktiviteten i sentrum har i prosjektperioden auka, mellom anna har det nye taket over utescena på Severin-plassen gitt fleire moglegheiter for bruk av miljøgata.

Den auka aktiviteten i Brattvåg er ikkje utelukkande skapt av lokale krefter. Med eit internasjonalt keramikksymposium har ein ønska å forsterke kunst- og kulturintressen med tilførsle av impulsar utanfrå. Samstundes er arrangementet, som ein satsar på å gjere til eit regelmessig symposium, ein arena kor etablerte kunstnarar lokalt kan skape nye alliansar. Det internasjonale arrangementet viser seg også å være ein lokal identitetsbyggjar, samstundes som det gjev god reklame.

Gjennom Tettstadsprosjektet har Haram kommune fornya sin eigen fokus på rolla som proaktiv utviklingsaktør og samspeilar med næringsliv og fritidssektoren. Dette er ei vidareutvikling av ideane bak Haram-modellen.

Veien videre

Kommuneplanen er under revidering. Mykje tyder på at ein beheld fokus på utvikling av sterke tettstadar i kommunen. Det vil bli utarbeidd eigen delplan for Brattvåg. Kommunestyret har vedtatt å styrke fokuset på bolyst. Satsinga på skulestaden Brattvåg blir vidareført både i samband med den vidaregåande skulen og ny Brattvåg barneskule. I 2006 opnar «Sentrumsbygget» med meir enn 13.000 kvadratmeter. Fleirbrukshuset rømer sjukeheim, omsorg, dagsenter, næringsareal, kjøkken, kafé og – ikkje minst – eit

etterlengta kulturhus som skal bli fellesarena for hele kommunen. Rundt bygget blir infrastrukturen endra kraftig, mellom anna med miljøgateprofil. Og i 2011 fyller Brattvåg 100 år.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnarar:

Lag og foreiningar: Brattvåg hagelag, Brattvåg-gruppa, Haram kunstlag og ei rekkje andre frivillige lag og organisasjonar.

Næringsliv: Brattvåg hotell, Brattvåg næringssamskipnad, Brattvåg sentrumsforening, Haram Taxi, SL-Bygg AS, Sparebanken Møre Brattvåg, Sunnmøre-Romsdal Billag og andre lokale bedrifter.

Offentleg: Møre og Romsdal fylke, Haram vidaregåande skule, Riksantikvaren, Statens vegvesen.

Andre: Eve Lis Eikrem, Rolv Rørhus, Bjørn Skjelten, eldsjeler, Haram ungdomsråd, Ane Kvamshaug og Eva Nordgård (studentar ved NTNU).

Forankring:

Politisk: Formannskapet har vore styringsgruppe, og har hatt ein representant med i den administrative kjernegruppa.

Administrativt: Kjernegruppa beståande av politisk representant frå formannskap samt overarkitekt/leiar bygg- og eigedomsforvaltning, leiar av seksjon for plan og utvikling, prosjektkoordinator/næringskonsulent, kulturkonsulent og prosjektleiar.

Befolkning: Folkemøter, media og kommunen si nettside. På eit folkemøte tidleg i prosessen vart det etablert ei ressursgruppe med representantar frå mellom anna ungdom, yngre kvinner, lag og organisasjonar. I tillegg har leiarane av tiltaka vore med. Ressursgruppa har vore engasjert gjennom heile programperioden.

Næringsliv: Haram næringslag/Brattvåg næringssamskipnad har hatt fast representant i ressursgruppa. Næringslivet har deltatt aktivt i ulike prosjektgrupper.

Eksempel på finansiering:

<i>Tak over utescena på Severin-plassen</i>	
Kommunale midlar	60 000
Statlege prosj.midlar	168 000
Nær.liv/private	155 000
Dugnad	22 000
Totalt	405 000

<i>Internasjonalt keramikksymposium</i>	
Offentlege bidrag	125 000
Næringsliv	220 000
Lag/foreiningar	50 000
Anna	210 000
Totalt	605 000
Anslag dugnad	120 000

<i>Bestillingsruta i Haram</i>	
Offentlege midlar	253 000
Dugnad	9 000
Totalt	262 000

<i>Identitet Haram – felles kulturprosjekt for ungdom frå Haram</i>	
Offentlege midlar	310 000
Næringsliv/private	75 000
Dugnad	105 000
Totalt	490 000

<i>Funksjonell samhandling i sentrum</i>	
Offentlege midlar	12 000
Dugnad	16 000
Totalt	28 000

Plangrunnlag:

Strategisk kommuneplan 1999-2010.

Stadsanalyse (1996).

Haram-modellen. Dokumentasjonsrapport for prosjektet «Haram på kartet».

Arbeidsrapport nr 71 frå Høgskulen i Volda / Møreforsking Volda.

Ung i Haram. Ungdom og fritidsaktivitetar. Arbeidsrapport nr 75 frå Høgskulen i Volda / Møreforsking Volda.

Utgreiing nr 3/2000: Ungdom og fritid. Av komité for plan og utvikling.

Stedsidentitet i tre kommuner i Møre og Romsdal og tre kommuner i Nord-Trøndelag.

Av Geir Inge Orderub, NIBR.

Haram kommune i partnerskap - evaluering av prosjektet Haram på kartet.

Forskningsrapport nr 48 frå Høgskulen i Volda / Møreforsking Volda.

Prosjektplan for tettstadsprogrammet "MAT" i Haram (miljøvennlege og attraktive tettstadar) 2001 - 2005.

Ulsteinvik

Kommune: **Ulstein**
Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune/ Tettsted	Folketal 01.01.2000	Folketal 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Ulstein	6541	6795	3,9
Ulsteinvik	4861	5103	5,0

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/ulstein
www.ulstein.kommune.no

Kontaktperson

Nils Ertesvåg, prosjektleiar

Tlf.: 70 01 75 00

Dir.: 70 01 77 10

E-post: nils.ertesvag@ulstein.kommune.no

Litt om tettstaden

Kommunesenteret Ulsteinvik ligg lunt til ute på Sunnmørskysten, med holmar og skjer i synsrande ut mot havet i vest. Senteret i øykommunen like sør for Ålesund er regionsenter for Ytre Søre Sunnmøre, som med nabokommunane Hareid, Herøy, Sande og Vanylven har et samla folketal på om lag 30.000. Frå 2007 får Ulstein fastlandssamband til Ørsta/Volda.

Nærleiken til havet, og med ei randsone av dyrkbar mark, har lagt grunnlaget for utviklinga av Ulsteinvik. Dei gode hamnetilhøva gav grobott for handel og industri retta mot fiske og fangst. Vellukka satsing på skipsreparasjonar og bygging for fiskeflåten og seinare offshore-næringa har skapt positiv vekst i Ulsteinvik. Skipsindustrien og maritime næringar står framleis sterkt, men regionen satsar og på turisme og oppleving som næring. Varehandelen har hatt sterk vekst.

Siktemål

Gjennom Tettstadsprogrammet ønskte Ulstein å utvikle og implementere ein ny tenke- og arbeidsmåte innafor offentleg forvaltning i kommunen. Metodikken skulle tuftast på eit levande lokaldemokrati, der ein frå eit breitt tilfang skulle fange opp og kanalisere gode idear og forslag til utvikling av ein meir attraktiv tettstad. Kommunen ønska også å samarbeide med eit frå før aktivt organisasjons- og næringsliv inn mot felles tiltak i sentrum. Måla var såleis store i forhold til prosjektleiarstillinga på 20 prosent. Strategiane ein valde å fokusere satsinga på var:

- vedlikehald og vidareutvikling av godt bu-, oppvekst- og livsmiljø
- skape møteplassar og etablere kultur-opplevingar
- sikre arbeidsplassar gjennom eit livskraftig og allsidig næringsliv
- ta vare på kommunen sin identitet
- bygging av partnerskap for utviklingsoppgåver
- ungdom og kvinner

Resultat

I tillegg til dei fysiske tiltaka som er gjennomført i prosjektperioden, har prosessane fram mot forpliktande partnerskap i deltaking for å vedlikehalde og vidareutvikle sentrums- og tettstadsfunksjonar i Ulsteinvik vore eit av dei aller viktigaste resultatane frå Tettstadsprosjektet. Eit slikt forpliktande partnerskap ligg bak utviklinga av gågate frå Rådhuset til Posten. Møre og Romsdal fylke, Ulstein kommune og grunneigarar i området er med på tiltaket som skal gje Ulsteinvik og innbyggjarane ei bilfri gågate med gode trivsels- og miljøtilhøve. Det er og lagt planar for korleis arbeidet seinare kan vidareførast.

Identitetsbygging har vore viktig for Ulstein. Dokumentasjonsprosjektet kom som følgje av ein invitasjon frå Riksantikvaren til å søke tilskott til tiltak som gjekk på å ta vare på kulturminneverdiar og historieforteljande verdiar. Tiltaket vart organisert i eit samarbeid mellom grunneigarar, interessegrupperingar og kommunen og kom i gang på seinhausten 2002. I november året etter låg det føre ein rapport om kulturminneverdiane. Arbeidet med tilrettelegging for digitalt skulebruk vart igangsett seinhaustes 2003 og låg føre til utprøving i februar 2004. Hausten etterpå var arbeidet vidareført, og i samband med 100-årsmarkeringa 7. juni 2005 vart boka «Ulstein i hundre» publisert. Boka på 108 sider er trykt i 700 eksemplar og har fått svært god mottaking.

Tettstadsprosjektet i Ulstein har etablert fleire møteplassar i prosjektperioden. I tillegg til Frivillegsentralen, som vart etablert i 2004 i eit samarbeid mellom kommunen sin omsorgs- og sosialetat og kyrkja, er nok etableringa av kvinnenettverket det mest banebrytande. Diskusjonsforumet for kvinner rettar fokus mot trivselstiltak for kvinner og deira ønske og behov som gjer Ulsteinvik meir attraktivt og miljøvenleg. Saker som vilkåra for unge etablerarar, kvinnearbeidsplassar, kulturtilbod, møteplassar og trafikktilhøve i sentrum er på dagsorden. Kvinneforumet ønskjer å vere ein pådrivar og diskusjonspartnar i høve sentrumsutviklinga og saker som vedkjem kvinner i kommunen.

Dei unge er nok mest nøgd med tilrettelegging av samfunnshuset som ungdomslokale. Dette tiltaket vart allereie frå starten av prioritert hos ressursgruppa, og vart basert på planane for renovering av samfunnshuset og initiativ gjennom Ungdomsrådet. Hausten 2003 vart dagleg leiar tilsett. Tiltaket er gjennomført i eit samarbeid mellom Ungdomsrådet, Samfunnshuset, interessegrupper og brukarar.

Vegen vidare

Eit mogleg partnerskap med Møre og Romsdal fylke er under utforming for å vidareføre utbygginga av trivselsgata langs Sjøgata. I samband med dette tiltaket skal det og utarbeidast materialstandardar for sentrum. Dokumentasjonsprosjektet blir og vidareført i høve til komplettering av data, biletmateriale og innhaldsomfang.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnarar:

Lag og foreiningar: Ulstein Vel, Historielaget, Saniteten.

Næringsliv: Ulstein Marknadsforum, Tegneren (grafisk form), representantar for store bedrifter som Ulsmo, Rolls Royce, Coop, Nor Sun, Borgstein.

Offentleg: Fylket, samferdsels-, plan-, nærings- og miljøavdelinga, teknisk etat i kommunen, ordførar og formannskap, Ungdomsrådet, Vegvesenet.

Andre: Kvinneforum (kvinnenettverk) samt viktige enkeltpersonar/eldsjeler.

Forankring:

Politisk: Formannskapet har fungert som styringsgruppe.

Administrativt: Prosjektgruppe samansett frå ulike etatar i kommunen.

Befolkning: Ressursgruppe som referansegruppe, 24 utvalde personar.

Næringsliv: Representantar frå store bedrifter med i ressursgruppa og i tiltaksgrupper.

Prosjektomsetning:

Kommunale midlar 2 500 000 kr

Andre offentlege midlar 3 400 000 kr

Næringsliv 1 100 000 kr

Lag/foreiningar 50 000 kr

Totalt 7 050 000 kr

*Av dette anslått dugnad 150 000 kr *)*

**) I fleire tiltak er dugnadsinnsats ikkje tal festa.*

Plangrunnlag:

By- og næringsutviklingsplanen for Ulstein (2001)

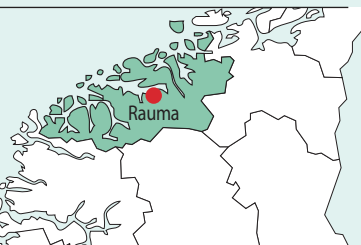
Arealdelen av kommuneplanen (2003)

Tettstadsanalysen for Ulsteinvik (1999)

Åndalsnes

Kommune: **Rauma**
Fylke: **Møre og Romsdal**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Rauma	7415	7336	-1,1
Åndalsnes	2035	2035	0,0

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/rauma
www.rauma.kommune.no

Kontaktperson
Arnt Øyvind Siem
Tlf: 71 22 19 41
arnt@nordveggen.no

Torbjørn Rødstøl
Tlf: 71 16 66 00
Dir: 71 16 64 19
torbjorn.rodstol@rauma.kommune.no

Nils Ivar Heggem
Tlf: 90 66 30 40
nils.ivar@heggem.no

Litt om tettstedet

Ved utløpet av elva Rauma ligger Åndalsnes innerst i Romsdalsfjorden. Åndalsnes er eneste by som er direkte tilknyttet Raumabanen. I kjøretid er det mellom 1 og 1,5 time til Molde og Ålesund. Åndalsnes fikk bystatus i 1996 og er sentrum for Rauma og indre Romsdal, både geografisk og servicemessig. Byen vokste fram som stasjonsby fra midten av 1920-tallet, og er fortsatt et viktig knutepunkt i Møre og Romsdal. Gjennom verdenskjente reisemål som Trollstigen og Trollveggen har regionen i mer enn 150 år vært et attraktivt turiststed. Siden 1883 har stedet tatt imot cruisetrafikk, og allerede i 1905 fikk Åndalsnes landets første golfklubb!

I dag er Åndalsnes en moderne småby med en sterk og variert næringsstruktur, med et godt utbygd servicetilbud, og et fortsatt markant turistpreg i sommermånedene. Byen kan også skilte med et rikt og variert kulturliv. De siste årene har kulturlivet fått tre markante tilvekster: Norsk Fjellfestival, Rauma Rock og Sinclairspelet. De viktigste næringsveiene i Åndalsnes er industri, handel, service og reiseliv.

Siktemål

Et av de viktigste målene for Tettstedsprosjektet i Rauma er å etablere nye nettverk og dialoger for å utmeisle en felles forståelse for den videre utviklinga av Åndalsnes som et sterkt senter for Rauma og indre Romsdal. Den viktigste strategien for dette arbeidet er å legge til rette for og styrke samarbeidet mellom kommunen og lokalt næringsliv. For å få dette til, må vi jobbe parallelt med konkrete prosjekter, arrangementer og tiltak som stimulerer til samarbeid og partnerskapsdannelser med felles mål for aktørene.

Resultater

Rauma kommune og det lokale næringsliv har gått sammen med det mål for øye å bli enige om en felles kurs for videre utvikling både av kommunen og regionsenteret Åndalsnes. Dette har ført til bedre dialog, bedre samarbeid og opprettelsen av et felles, lokalt toårig utviklingsprosjekt under navnet Rauma Utvikling. I januar 2005 ble det lokale utviklingsselskapet Nordveggen AS - Åndalsnes og Rauma Utvikling stiftet, og dette selskapet er i fellesskap eid av Rauma kommune og Rauma næringslag.

I tillegg til bedre dialoger og samarbeid om utviklingen av stedet og kommunen har mange konkrete prosjekter og tiltak blitt realisert – enten i regi av eller som et resultat av Tettstedsprosjektet i Rauma (Rauma Utvikling/Nordveggen AS): Rauma Næringshage, Forumet Nærkontakt, snart 30 bedriftstreff, innflyttertreff, Utflyttardagen 2003, 2004 og 2005, Lysfesten 2004 og 2005.

Det tette samarbeidet mellom kommune og næringsliv kommer også til uttrykk i tiltaksporteføljen: Prosjektet Åndalsnes skyssstasjon samler lokale aktører rundt et nytt knutepunkt i sentrum, hvor man som reisende skal få dekket alle behov enten det er informasjon, ruteopplysninger, oppbevaring av bagasje, publikumstolett, reisegods, kioskvarer, turistinformasjon eller venterom, samt rask og enkel tilgang til toget, bussene, drosjene, privatbilene, cruisebåtene og gjestehavna.

Men prosjektet er samtidig med på å ta vare på og underbygge identiteten til Åndalsnes som stasjonsby, gjennom oppussingen av stasjonsbygningen fra 1924 og jernbaneområdet. Dette skjer i et samarbeid mellom Riksantikvaren, NSB, Jernbaneverket, Møre og Romsdal Fylke, Statens Vegvesen og Rauma kommune.

Gjennom satsingen «Nye nettverk» har Tettstedsprosjektet vært initiativtaker i prosessene for å styrke dialogene mellom både utviklingsaktører og folk flest. Tettstedprosjektet i Rauma er nok utad mer kjent i form av ulike prosjekter, arrangementer, møter og tiltak: Forumet Nærkontakt, Innflytterfokus, bedriftstreff og Utflyttardagen. I sum samler disse arrangementene hundrevis av deltakere, der målgruppene varierer fra bedriftsledere, innflyttere og folk flest til utflytterne, som i hovedsak betyr yngre folk.

Gjennom ca 15 årlige bedriftstreff med ordfører, leder av næringslaget, leder av utviklingsselskapet Nordveggen AS og Tettstedprosjektet i Rauma, er målet å komme i tettere dialog med lokalt næringsliv for å diskutere felles fokus rundt den videre utviklinga av Rauma-samfunnet og romsdalsregionen. I løpet av de to siste årene har det blitt avholdt 26 bedriftstreff! Dette prosjektet er nært knyttet til prosjektet Ny næring til sentrum, som dannet

grunnlaget for Rauma Næringshage som ble etablert våren 2003.

Veien videre

Gjennom det lokale utviklingsselskapet Nordveggen AS - Åndalsnes og Rauma Utvikling, som eies av Rauma kommune og Rauma næringslag, videreføres arbeidet som har pågått gjennom Tettstedprosjektet. Nordveggen AS er en videreføring av samarbeidet som ble etablert mellom kommunen og lokalt næringsliv gjennom det toårige prosjektet Rauma Utvikling. Både Rauma Utvikling og Nordveggen AS har vært kommunens prosjektleder for Tettstedprosjektet i Rauma.

Gjennom det tette samarbeidet som nå er etablert mellom kommunen og lokalt næringsliv, og gjennom ulike prosjekter, arrangementer og tiltak i regi av Tettstedprosjektet, meisles det ut en mer fokusert satsing for Åndalsnes og Rauma. Selv om den endelige konklusjonen ikke foreligger, er det mye som peker i retning av at ungdom vil stå sentralt i de kommende strategiene. Men også arbeidet med en rekke fysiske tiltak som gågata og sjøfronten, opprusting av jernbaneområdet og Åndalsnes skyssstasjon, samt bolig- og butikksenteret i Kvartal 1 vil bli videreført.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Rauma kommune, Rauma Næringslag, bondelagene i Rauma, Åndalsnes og Romsdal Reiselivslag, Åndalsnes sentrumsforening.

Næringsliv: Rauma Næringslag, enkeltbedrifter

Offentlig: Møre og Romsdal fylke, Riksantikvaren, Jernbaneverket.

Andre: Folk flest.

Forankring:

Politisk: Ordfører, varaordfører og ledere for ulike politiske utvalg har vært med i styringsgruppa. Ordfører også med i arbeidsutvalget.

Administrativt: Rådmann og sentraladministrasjon representert i styringsgruppa.

Befolkning: Informert og hørt gjennom temamøter og åpne møter.

Næringsliv: Prosjektledelsen har vært lagt til Rauma Utvikling. Leder for Rauma Næringslag har vært med i styringsgruppe og arbeidsutvalg. Næringslivet er orientert ved bedriftsbesøk.

Finansieringseksempler:

Åndalsnes skyssstasjon		Rekrutteringsprosjektet Nederland – Rauma	Rauma Næringshage – Ny næring til sentrum
Kommunale midler	150 000	310 000	75 000
Andre offentlige midler	395 000	75 000	50 000
Næringsliv/private	70 000	200 000	2 075 000
Totalt	615 000	585 000	2 200 000

Plangrunnlag:

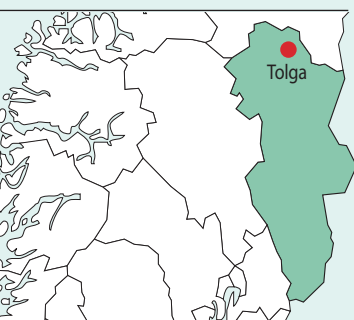
Egne planer for prosjekter og tiltak i Tettstedsprogrammet.

Tolga

Kommune: **Tolga**

Fylke: **Hedmark**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Tolga	1812	1778	-1,9
Tolga	572	646	12,9

Litt om tettstedet

Tolga kommune ligger nord i Østerdalen, midt mellom Tynset og Røros. Fjellkommunen er lang og smal i utstrekning (øst-vest). Kommunesenteret Tolga ligger midt i kommunen langs elva Glåma. RV 30 går gjennom kommunen, det samme gjør Rørosbanen. Tolga ligger omlag 25 mil nord for Hamar og 20 mil sør for Trondheim.

Tettstedet Tolga vokste fram rundt Tolgen smeltehytte. Fossekraft fra Toljefossen og god tilgang på furuvirke gjorde at Røros Kobberverk bygde smeltehytte her i 1660-åra. Rundt smeltehytta vokste det fram en tett bebyggelse av små gårdsbruk tilhørende arbeiderne ved Verket. Det ble etter hvert for trangt i Gata, som den opprinnelige bebyggelsen ble kalt, og det vokste det fram ny gårdsbebyggelse på Sättåen (kalt Bakkagata). Bebyggelsen langs Bakkagata og Gata, med tilhørende kulturlandskap, gir Tolga sentrum et helt særegent preg.

Utover på 1900-tallet flyttet sentrum seg langsomt fra Malmplassen og Gata i vest til jernbanestasjonen og den kommende bebyggelsen langs Brugata i øst. Sentrum av Tolga er i dag sammenhengende fra stasjonen i øst til Malmplassen i vest. Offentlig sektor utgjør størstedelen av

sysselsettingen på Tolga, med landbruk, tjenesteyting og næringsmiddelindustri som viktige næringer. Mange i Tolga pendler til Tynset og Røros.

Siktemål

Tolga har hatt som utfordring å være en attraktiv bokommune, turistvert og besøkskommune. Et hovedmål i Tettstedsprosjektet har vært å skape en bevisstgjøring og stolthet blant Tolgas befolkning, knyttet til Tolga som sted og dets historiske utvikling fra smeltehytta og fram til i dag. Tolga har mange kulturminner det er viktig å ta vare på, og som kan være en resurs å leve både med og av. Samtidig ønsker kommunen å satse på et aktivt næringsliv innen jordbruk, handels- og servicenæring. Næringsutvikling gir utfordringer og muligheter i samhandling med kulturminnevern.

Resultater

Informasjon, samarbeid og medvirkning er avgjørende for å få gode resultater fra stedsutviklingsprosjekter. Tettstedsprosjektet i Tolga har da også vektlagt demokratiutvikling og mobilisering av lokalt engasjement i sitt arbeid, i tillegg til å gjennomføre opprusting av fysiske miljø.

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/tolga
www.tolga.kommune.no

Kontaktpersoner

Stine Ringnes
Tlf: 62 49 65 00
stine.ringnes@tolga.kommune.no

Eivind Moen
Tlf: 62 49 65 00
eivind.moen@tolga.kommune.no

Hallvard Urset
Tlf: 62 49 65 00
hallvard.urset@tolga.kommune.no

Tolga har stolte tradisjoner, og stedet har fortsatt et sterkt særpreg. For Tolga er det viktig å ta vare på og utnytte denne særegenheten. Gjennom Tettstedsprosjektet har derfor mange av de viktigste tiltakene vært knyttet til å koble kulturhistorien og et velfungerende, moderne tettsted.

Prosjektet Gata har hatt som mål å bringe fram igjen et mer autentisk uttrykk i den aller eldste delen av Tolga. Høyden på Gata er senket, den har fått tilbake det opprinnelige dekket av grus og slagg, porter er tilbakeført og stakitt og plankegjerdet er satt opp. Gjennom Tettstedsprosjektet har Tolga også tatt tilbake den gamle teknikken med å male gjerdene i komposisjonsmaling.

En ny reguleringsplan for Tolga sentrum vest er initiert gjennom Tettstedsprosjektet. Planens intensjon er å ta vare på Gata og bebyggelsen langs denne, samt å se på mulighetene for foretting. I tillegg skal det utarbeides en helhetlig løsning for Tolgen Hytteplass, Tolgas tusenårssted. Gjennom planen vil man også ta vare på det karakteristiske kulturlandskapet langs Bakkagata og Gata, med gårdsbebyggelse, steinmurer, beiteområder og gjeler, sikre kirkegården utvidelsesmuligheter og friområder langs Tolja. Videreutviklingen av Malmplassenområdet, Gata, Bakkagata og Toljefossområdet skal stimulere til aktivt jordbruk, næringsutvikling og boligbebyggelse samtidig som viktige kulturminner og kulturlandskap tas vare på. Tettstedsprosjektet har lagt opp til sterk medvirkning fra befolkningen i forbindelse med planarbeidet.

I tillegg er det utarbeidet en visuell veileder for sentrum. Veilederen, som skal bidra til å skape et attraktivt sentrum, er delt inn i åtte ulike temaer: byggeskikk, farger, informasjonstavler og skilt, gjerder og murer, plassdekker, møbler, vegetasjon og belysning. Innenfor hvert tema foreligger forslag til løsninger. Tradisjonell materialbruk i tre og stein er gjennomgående for alle de åtte tema. Den lokale Tolga-granitten er for øvrig også sentral i et større skulpturprosjekt og internasjonalt kultursamarbeid mellom Tolga og Danang i Vietnam. Billedhugger Øyvind Storbækken, opprinnelig fra Tolga, er initiativtaker og kunstnerisk leder av dette spennende prosjektet. Norske og vietnamesiske steinhog-

gere vil arbeide med både norsk og vietnamesisk stein, i Vietnam og på Tolga, der resultatet vil bli en park med skulpturer, installasjoner og bygningselementer, i kombinasjon med brusende fossefall i et levende kulturlandskap.

Programdeltakelsen har ført til at flere planoppgaver for Tolga sentrum er realisert og framskyndet. De demokratiske planprosessene har skapt både bevissthet og engasjement blant folk. Gjennom deltakelse har Tolgas innbyggere blitt mer stolte av stedet sitt, kulturminner har blitt synliggjort, stedets kvaliteter og særtrekk er forsterket og ikke minst er flere delområder i sentrum rustet betydelig opp.

Veien videre

Tolga kommune er midt inne i en stedsutviklingsprosess som vil gå videre selv om Tettstedsprogrammet avsluttes. Det er ikke endelig avgjort hvordan dette i praksis skal organiseres.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Heimbygdlaget, Tolga idrettslag

Næringsliv: Handel i Tolga.

Offentlig: Hedmark fylkeskommune, Riksantikvaren, Statens vegvesen, Jernbaneverket.

Andre: Tolgas innbyggere, Elevrådet, Ungdomsrådet, Menighetsrådet, Rørosmuseet.

Forankring:

Politisk: Planutvalget er styringsgruppe. I tillegg har ordfører og varaordfører hatt en aktiv og positiv rolle i arbeidet.

Administrativt: Prosjektgruppe (arbeidsgruppe for de ulike delprosjektene) satt sammen av prosjektleder, næringskonsulent, kultursjef, teknisk sjef og rådmann.

Befolkning: Det er holdt informasjonsmøter knyttet til de ulike prosjektene; åpne folkemøter og kafémøter. Enkeltprosjekter har vært knyttet tett opp mot lag og foreninger.

Næringsliv: Næringslivet har hele veien vært invitert til deltakelse i prosessene, men har ikke vært like lett å få aktivt med i arbeidet, spesielt når det gjelder økonomiske bidrag.

Prosjektomsetning:

Gata		Hyttetua	
Offentlige midler	400 000	Offentlige midler	2 500 000
Andre midler	100 000	Næringsliv	200 000
Totalt	500 000	Annet	1 100 000
Anslått dugnad	50 000	Totalt	3 800 000

Skulpturprosjekt Tolga

Offentlig	4 610 000
Næringsliv	840 000
Annet	1 550 000
Totalt	7 000 000

Plangrunnlag:

Kommuneplan og kommunedelplan for sentrum
Landskapsanalyse og Tettstedsanalyse for Tolga
Handlingsplan for Tettstedsprogrammet i Tolga
Visuell veileder for Tolga sentrum

Rena

Kommune: **Åmot**

Fylke: **Hedmark**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2004	Endring i pst 2000-2004
Åmot	4379	4398	0,4
Rena	1931	2009	4,0

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/amt
www.amot.kommune.no

Kontaktpersoner

Roar Nilsgård

Tlf.: 62 43 40 00

Dir.: 62 43 43 11

roar.nilsgard@amt.kommune.no

Finn Nygård

Tlf.: 62 43 40 00

Dir.: 62 43 43 19

finn.nygard@amt.kommune.no

Terje Bjørgmo

Tlf.: 62 43 40 00

Dir.: 62 43 43 10

terje.bjorgmo@amt.kommune.no

Hanne Andersen

Tlf.: 62 43 40 00

Dir.: 62 43 43 22

hanne.andersen@amt.kommune.no

Litt om tettstedet

Rena ligger ved åmøtet mellom elvene Glomma og Rena i Østerdalen, sentralt i Hedmark fylke. Kommunesenteret ligger 17 mil fra Oslo, 6 mil fra Hamar og 3 mil fra Elverum. Da jernbanen kom i 1871 ble Åmot omdøpt til Rena. Før var det kirkested her og gardsbebyggelse. I 1910 var det 63 hus og 442 beboere. Dagens velregulerte tettsted tok form utover i 1880-90 årene med klar gatestruktur og bebyggelsesmønster. Allerede i 1887 ble den første reguleringen av «Rena Plads» godkjent av herredsstyret.

I 1913 gikk Rena inn i en ny æra med etableringen av Rena Kartonfabrik. Bedriften har hatt stor betydning for Åmot kommune både skattemessig og befolkningsmessig helt fram til konkursen i 1998. Handel og service, skoleutbygging, boligfeltutbygging og veiutbygging skjøt ytterligere fart i 60- og 70- årene. De første 10-årene etter krigen var Rena det viktigste handelssenteret i Sør-Østerdal. Hedmark distriktshøgskole har hatt virksomhet på Rena siden 1979. Rena er også startsted for Birkebeinerrennet og Birkebeinerrittet

I 1992 vedtok Stortinget relokalisering av Søndenfjeldske Dragonregiment til Rena.

I 1999 vedtok Stortinget etablering av Regionfelt Østlandet, alternativ Gråfjell, i Åmot. Disse vedtakene var så omfattende at de hver for seg utløste behov for grunnleggende gjennomgang av nesten alle sider av kommunens virkefelt i to omfattende kommuneplanprosesser. Rena leir og Rødsmoen øvingsområde ble åpnet i 1997. Regionfelt Østlandet tas i bruk i løpet av 2005. Landbruk og offentlig service er i dag de viktigste næringene i kommunen. I tillegg gir høgskolen og Forsvaret viktige arbeidsplasser. Den største industribedriften i dag er Kappa Rena AS som lager emballasje til fiskeindustrien.

Siktemål

I Åmot fokuserte Tettstedsprosjektet på tre prioriterte områder:

- videreutvikle sentrumskjernen med offentlige rom, grøntanlegg og fortetting
- tilrettelegge Rena Syd fra tung industri til sentrumsnære boligkvartaler, næringskvartaler og kvartaler med blandet sentrumsformål
- legge til rette for en videre utvikling av friluftsområder, idrettsanlegg og camping

Det var også viktig at tiltakene som ble igangsatt bygget opp under målet om at Rena skal utbygges og videreutvikles til et kvalitativt godt og konkurransedyktig kommunesenter. I tillegg skal sentrum framstå som en moderne bygdeby med et mangfold og tilbud som en by, men forankret i stedets kultur og dimensjon. På samme tid ønsket man å åpne Rena sentrum mot Glomma i Rena syd, og her er miljøfokus sterkt: På sikt ønsker kommunen blant annet å legge parkering på sentrale sentrumstomter under bakken, og sikre friområder nært sentrum.

Resultater

Tettstedsprosjektet har i Åmot vært med på å synliggjøre hva utviklingspotensialet Rena Syd utgjør for Rena sentrum. Prosjektet har også bidratt til arbeidet med videre for-
tetting av boliger og næringsvirksomhet i sentrum, og til at man nå har konkrete planer for utbygging av camping og idrettsanlegg. Tettstedsprosjektet har gitt Åmot kommune et godt grunnlag for det videre utviklingsarbeidet på Rena, gjennom utarbeidelse av flere plandokumenter, analyser, forstudier og prosesser.

Dette gjelder blant annet forstudiet «Det grønne Rena» som er utarbeidet av landskapsarkitekt Trond Simensen i samarbeid med Åmot kommune og grunneiere. Forstudiet tar for seg Prestegårdområdet, Prestsjøområdet og elvesletta mot Glomma, alle viktige sentrumsnære friområder på Rena. Landskapet med vann og tilgrensende grøntområder er en del av Renas identitet og betyr mye for oppfatningen av Rena som et trivelig tettsted. Vannet omgir sentrum på tre sider, men det oppleves bare i liten grad fra selve sentrum. Det er også utarbeidet en plan for Hotellkvartalet, som også representerer et meget sentralt og viktig område i Rena sentrum. Planen legger til rette for fortetting.

Kommunen har gjennom Tettstedsprosjektet fått viktige innspill fra innbyggerne til det videre arbeidet med kommuneplanen. Konklusjonene fra idédugnaden i 2001 legges nå til grunn for de videre utviklingsprosessene i tettstedet. Blant innspillene kommunen fikk, er at det for Rena Syd er behov for en grenseopp-
gang mellom næring, boliger og grøntområder. Gjennom Tettstedsprosjektet er også publikasjonen «Kartongen som historieforteller» blitt produsert. Beretningen er skrevet av tidligere kartongfunksjonær Erik Sannes etter oppdrag fra Åmot kommune,

og tar for seg bedriftens historie fra tilblivelsen og fram til konkurransen i 1998. Bedriften har hatt stor betydning for kommunen, både skattemessig og befolkningsmessig. Sysselsettingsmessig var bedriften en attraktiv arbeidsplass, og det var i sin tid et privilegium å få fast arbeid på kartongen.

Veien videre

Det er gjennomført en forstudie som sier noe om hva som er de viktigste kritiske faktorene for en god utvikling av Rena som handels- og servicested og bosted. Det forestående forprosjektet skal munne ut i forslag til prioriterte programmer for utvikling og branding av Rena. Et viktig stikkord for hele arbeidet er samarbeid mellom kommune, næringsliv, kulturliv og frivillige organisasjoner.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Rena Idrettslag, Borgstua venner, Åmot Næringsutvikling.
Næringsliv: Rena Camping, Rena Næringspark, Kappa Rena, handelsnæringen.
Offentlig: Hedmark fylkeskommune, Riksantikvaren, Statens vegvesen Region øst.

Forankring:

Politisk: Prosjektgruppe med varaordfører, leder i Hovedutvalg for kommunalteknikk og arealplanlegging, og leder i Hovedutvalg for oppvekst og kultur.
Administrativt: Rådmannen, Kultur, Informasjon og Service, og Plan, landbruk og næring representert i prosjektgruppen.
Befolkning: Folkemøter.
Næringsliv: Idédugnad, forstudie Rena Syd.

Finansieringseksempler:

Det grønne Rena		Hotellkvartalet	Idédugnad om Rena sentrum
Kommunale midler	40 000 kr	738 000 kr	67 500 kr
Andre offentlige midler	0 kr	0 kr	152 500 kr
Totalt	40 000 kr	738 000 kr	220 000 kr

Kartongen som historieforteller		Utvikling av Rena syd – Forstudie
Riksantikvaren	45 000 kr	0 kr
Kommunale midler	0 kr	300 000 kr
Andre offentlige midler	0 kr	100 000 kr
Totalt	45 000 kr	400 000 kr

Plangrunnlag:

Kommuneplan med handlingsplan.
Reguleringsplaner.

Elverum

Kommune: **Elverum**

Fylke: **Hedmark**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Elverum	18046	18844	4,4
Elverum	11633	12490	7,4

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/elverum
www.elverum.kommune.no

Kontaktpersoner

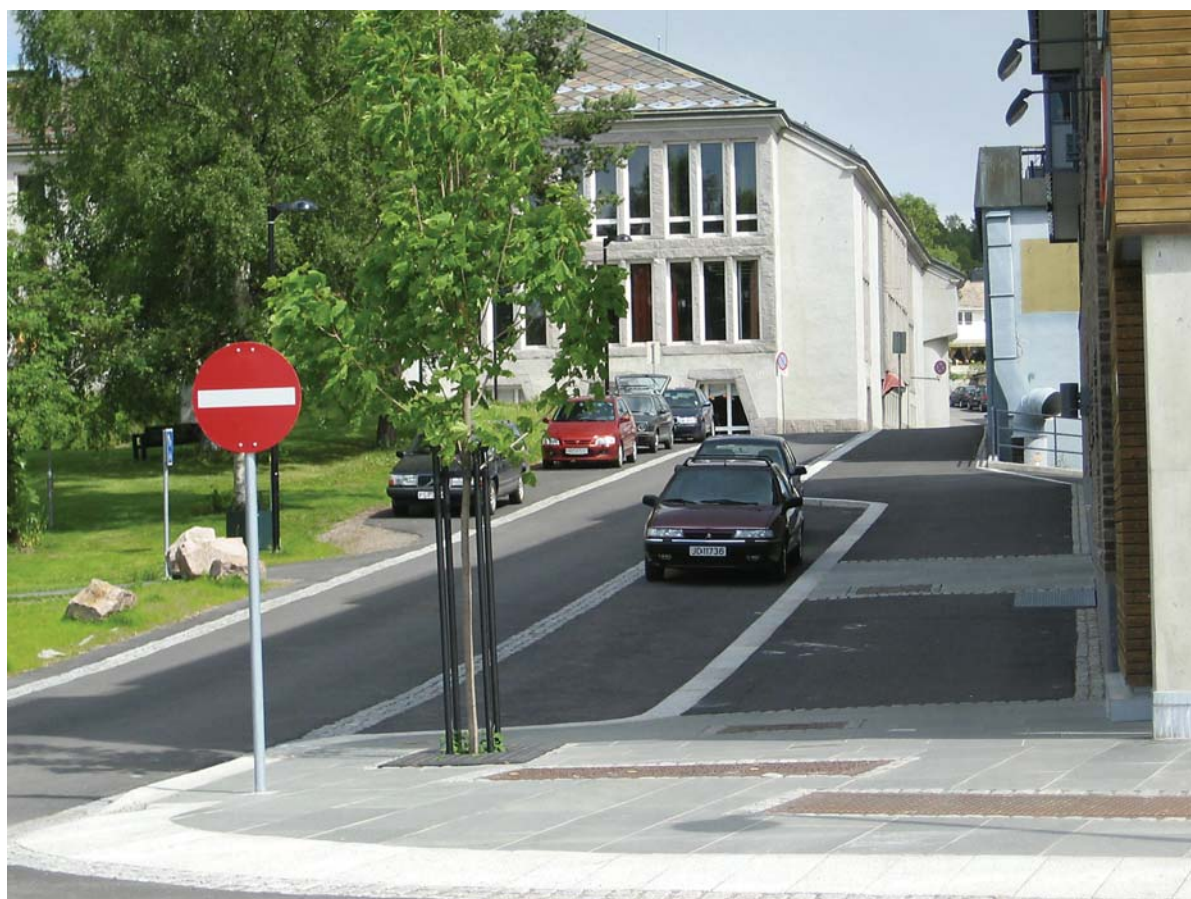
Britt Sogaard, prosjektleder
Tlf: 62 43 30 00

britt.sogaard@elverum.kommune.no

Guri Ulltveit-Moe,
plan-, utbyggings- og næringsjef
Tlf: 62 43 30 00

guri.ulltveit.moe@elverum.kommune.no

Kjell Magnar Kynsveen, overingeniør
Tlf: 62 41 30 00
kjell.m.kynsveen@elverum.kommune.no

Litt om tettstedet

Beliggenheten gjør Elverum til et knutepunkt i Hedmark og indre Østlandet. Regionsenteret ligger midt i Hedmark med grenser mot Hedemarken i vest, Solør i sør og Trysil i øst. Nordover Østerdalen går veien videre til Tynset, Rørø og Trøndelag. Stedet har lang tradisjon som handelssted, Grundsetmart'n har eksistert i 400 år. I 1862 kom jernbanen til Elverum. Samme året fikk stedet også broforbindelse over Glomma. Elverum fikk formelt bystatus i 1996, men har lenge vært en viktig forsvarsby. Allerede i 1683 sto Christianfjeld festning ferdig. Terningmoen, med fast garnison stasjonert, ble etablert i 1878.

Jord og skogbruk har tradisjonelt vært de viktigste næringene i regionen. Disse la da også grunnlaget for Elverums utvikling. Produksjon, handel, service- og tjenesteytende næringer har over tid overtatt som viktigst for sysselsettingen. Elverum er også kompetansesenter i regionen med viktige institusjoner som Sykehuset Innlandet HF, Forsvaret med Terningmoen leir og Høgskolen i Hedmark.

Siktemål

Sentrumsbebyggelsen i Elverum preges av gjenreisingsarkitektur. Sentrum kan beskrives som uflytende og lite bymessig. Store veiutbygginger på 1970-tallet setter også sitt preg på bybildet. Kommuneplanens visjon for sentrumsutviklingen er at «Elverums levende og trygge bysentrum skal gi bolyst og ha tydelig bykarakter». Sentrumsplanen fra 2001 legger opp til at det gjennom fortetting skal skapes en klarere bystruktur med kvartaler og tydelige gateløp. Byen skal også åpnes mer mot Glomma. Den nye Rådhusplassen er kjernen i sentrumsplanen og planlagt som byens «storstue» og bytorg.

Målene for kommunens deltakelse i Tettstedsprogrammet har vært sammenfallende med sentrumsplanen og kommuneplanens mål. Et godt planverk er den viktigste strategien for sentrumsutviklingen i Elverum. De vedtatte planene legger til rette for både bo- og etableringslyst og samarbeid mellom kommune, barn og unge og næringsliv. For kommunen er det en utfordring å ivareta helheten i utformingen av nye offentlige rom. Midler til

gjennomføring av kommunens egne prosjekter, slik som den nye Rådhusplassen, har også vært en av de største utfordringene.

Resultater

Prosjektdeltakelsen har i første rekke bidratt til å beholde fokuset på stedsutviklingen i Elverum. Hovedelementene fra sentrumsplanen er påbegynt, med arkitektkonkurranse for Rådhusplassen og nye kvartaler som de mest framtrepende resultatene. Første byggetrinn for Rådhusplassen starter i 2006. Plassen skal bli et møte- og aktivitetssted for befolkningen både sommer og vinter. Den vil fungere både som torg og byens «storstue», samtidig som den ivaretar grønne kvaliteter i bymiljøet.

Den videre sentrumsutviklingen følger linjene i kommunedelplanen for Elverum. I 2004 ble det vedtatt en gatebruksplan som viser mulige løsninger for gateutforming innenfor sentrumsplanens rammer. Planen omfatter også framtidig kjøremønstre og gateparkering, materialbruk i kjørefelt og på fortau, samt forslag til enhetlig belysning, utemøbler og beplantning.

Gjennom Tettstedsprosjektet har Elverum kommune også fått på plass en organisasjon med avklart ansvars- og rollefordeling som skal koordinere og ivareta alle sentrumsprosjektene. Et av poengene med den nye organiseringen er at samarbeidspartnere skal oppfatte kommunen som en forutsigbar aktør. I forbindelse med sentrumsutviklingen i Elverum har kommunen hatt solid og viktig drahjelp fra Hedmark fylkeskommunes ressursgruppe. Gruppen har bidratt faglig ikke minst i forhold til den interne organiseringen av utviklingsarbeidet.

Kommunen har også opparbeidet et godt samarbeid med barn og unges kommunestyre i Elverum gjennom Tettstedsprosjektet. De unge har vært viktige innspillere til prosjektledelsen. Ungdommens hus i bakgården til Rådhusplassen, er et av prosjektene som følger opp ungdommenes innspill.

Et av de viktigste prosjektene med historisk forankring har Vestad skole stått for. «Elverum – forsvarsbyen, historisk og sett med barneøyne», har som mål å involvere elevene i stedsutvikling, bli kjent med stedet og bli aktive deltakere. Prosjektet omfatter å bli kjent med Elverums historie

som forsvarsted, gjenreise Christian Fjelds festning i miniatyr og bygge modell av Gammelbrua. Prosjektet blir formidlet både gjennom en multimediapresentasjon og en egen avis. Sluttproduktet vil også bli utstilt.

Veien videre

Videreføring av stedsutvikling sikres blant annet gjennom den politiske og administrative organiseringen av arbeidet i kommunen. I den videre jobbingen ønsker vi fortsatt å delta i Hedmark fylkeskommunes ressursgruppe. Første byggetrinn av den nye Rådhusplassen i 2006 er svært viktig for å oppnå ønsket utvikling i sentrum. Det er også viktig for å synliggjøre resultater av planarbeidet som er gjort i forbindelse med satsingen på stedsutvikling de senere årene.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Offentlig: Hedmark fylkeskommune, Statens vegvesen

Lag og foreninger: Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Norges lastebileierforbund

Næringsliv: Elverum næringsutvikling, Elverum handelsstandsforening, private gårdeiere og utbyggere, Nettbuss.

Andre: Barn og unges kommunestyre, Vestad barneskole

Forankring:

Politisk: Politisk sammensatt styringsgruppe de første årene. Senere har formannskapet overtatt som styringsgruppe.

Administrativt: Administrativ styringsgruppe har vært ulikt sammensatt i perioden. I første del av programperioden var denne gruppen knyttet til de store planprosessene i kommunen. Senere har sammensetningen blitt endret til mer faglig sammensetning i forhold til gjennomføring av tiltak i Elverum.

Befolkning: Folkemøter omkring de tiltak det har vært jobbet med, samt høringsrunder. Lag og foreninger brukt aktivt i deler av prosjektarbeidet. Barn- og unges kommunestyre har fått alle planer til behandling.

Næringsliv: I tillegg til folkemøter er det holdt egne møter spesielt rettet mot næringslivet, avhengig av type prosjekter. Næringslivet har også vært representert i enkelte prosjektgrupper.

Finansieringseksempler:

Arkitektkonkurranse Rådhusplassen

Kommunalt bidrag 290 000

Tilskudd Hedmark fylkeskommune 150 000

Totalt 440 000

Gatebruksplan

Kommunalt bidrag 370 000

Tilskudd 0

Totalt 370 000

Elverum - forsvarsbyen, historisk og sett med barneøyne

Kommunale midler 10 000

Tilskudd Læringssenteret 25 000

Totalt 35 000

Ungdommens hus - i bakgården til rådhusplassen

Kommunale midler 10 000

Tilskudd Læringssenteret 25 000

Totalt 35 000

Plangrunnlag:

Kommuneplanen for Elverum 2000-2012, kommuneplanens langsiktige del

Steds- og landskapsanalyse 1999

Kommuneplanens arealdel 2001 - 2012, Delplan for Elverum sentrum - Leiret

Estetisk veileder for bygninger i Leiret 2001

Kommuneplanens arealdel 2003-2014, Arealplan for Elverum byområde

Kirkenær

Kommune: **Grue**
Fylke: **Hedmark**

Kommune/ Tettsted	Folketall 01.01.2000	Folketall 01.01.2005	Endring i pst 2000-2005
Grue	5442	5275	-3,1
Kirkenær	1137	1252	10,1

VIL DU VITE MER:

www.tettsteder.no/grue
www.grue.kommune.no

Kontaktpersoner

Johny Solvang, prosjektleder
Tlf.: 62 94 20 00
Dir.: 62 94 21 75
johny.solvang@grue.kommune.no

Torbjørn Øveråsén

Tlf.: 62 94 20 00
Dir.: 62 94 20 06
torbjorn.overasen@grue.kommune.no

Litt om tettstedet

13 mil nord for Oslo og, 3 mil vest for svenskegrensen, midt i Grue kommune ligger Kirkenær, en stasjonsby bygget opp fra slutten av 1800-tallet. Jernbanen og Solørvegen (RV 20) la mye av grunnlaget for tettstedets utvikling og ga næringslivet nye muligheter. Tradisjonelle næringer har vært landbruksrelaterte, med sagbruk som den mest dominerende industrivirksomheten. Kirkenær utviklet seg også til et handelssenter med mange forskjellige virksomheter innen detaljvarehandel.

I dag er treindustri, mekanisk industri og videreforedling av landbruksprodukter de viktigste næringene i tillegg til jord- og skogbruk, service, handel og offentlig virksomhet.

Siktemål

Gjennom tettstedsprosjektet har man ønsket å tilrettelegge Kirkenær sentrum som et trygt møtested for hele befolkningen, hvor trivselen er satt i høysetet og hvor alle har like gode muligheter til å benytte alle tilbud. Sentrumssatsingen har også hatt næringsmessige målsettinger; Kirkenær er svært avhengig av at både hjørnesteinsbedriftene og handelsnæringa har levelige vilkår. Stedsutviklingsprosjektet har derfor også som mål at både grueborgerne og naboene skal handle i Kirkenær, slappe av og nyte trivselen på stedet.

Resultater

Det mest åpenbare resultatet er det visuelle inntrykket Kirkenær nå gir: Gatene er mer strukturerte, det er kommet ny og mer beplantning, veibanen er klarere avgrenset, det er bygget egne parkeringslommer og gangfeltene er klart oppmerket. Et universell utforming-prosjekt har også bidratt til å øke tilgjengeligheten i sentrum; arealer er hevet, trapper og ramper tilpasset.

En rekke små tiltak er gjennomført i Kirkenær. Disse har vært med på å bedre inntrykket av stedet. Sammen med reguleringsplanen har den visuelle veilederen vært med på å lage klare retningslinjer for utviklingen av stedet. Også den arkitektonisk særegne Sveitserhusbyen i Kirkenær har vært gjenstand for oppmerksomhet gjennom prosjektet, ikke minst fordi den er med på å understreke identiteten til stedet. Likevel er det Miljøgata gjennom sentrum som har vært hovedprosjektet. Prosessen har involvert mange mennesker og skapt engasjement, ikke minst i næringslivet.

I forhold til de unge har Grue kommune gjennom en årrekke forsøkt å trekke dem med i utviklingsprosessene. Dette arbeidet ble satt bedre i system da Grue barne- og ungdomsråd ble etablert høsten 1998. I løpet av skoleåret 1999-2000 ble også «Prosjekt Microby» arrangert i flere etapper: 1. Idédugnad. 2. Befaring og videreføring av forslag. Siden høsten 2000 har de unge gjennom ulike kontaktpunkter vært representert i «Stedsutviklingsprosjekt Kirkenær – Et trivelig sentrum?» hvor idéene fra Microby-prosjektet ble tatt fram igjen. Blant annet skal en torgplass og en «Grønn lunge» - spesielt tiltenkt myke trafikanter - etter planen ferdigstilles i 2006. De unge hadde også flertall i gruppen som arbeidet med åpningen av Miljøgata.

Veien videre

Det er utarbeidet planer for Grønn lunge/Torgplass og kommunal parkeringsplass. Tiltakene forventes ferdig 2006.

TETTSTEDSPROSJEKTET:

Samarbeidspartnere:

Lag og foreninger: Handikaplaget.

Næringsliv: Kirkenær Handelstandsforening.

Offentlig: Statens vegvesen, Hedmark fylkeskommune, Riksantikvaren.

Andre: Grunneiere

Forankring:

Politisk: Styringsgruppa har blant annet bestått av de fremste politikerne, med ordføreren som leder, en av fylkesrådene i Hedmark og en av lederne i Vegvesenet. Administrativt: Rådmannen har vært med i styringsgruppa. Prosjektgruppa har bestått av representanter fra administrasjonen i kommunen, fylkeskommunen og vegvesenet.

Befolkning: Under planleggingen var befolkningen sterkt involvert. Senere har representanter for ungdom, handelsstand, grunneiere, industri, kvinner og eldre vært med i referansegruppa.

Næringsliv: Industrien/næringslivet - spesielt handelsstanden - har deltatt i prosjektgruppa.

Finansieringseksempler

Barn og unges medvirkning	
Kommunale midler	80 000 kr
Læringssenteret	80 000 kr
Totalt	160 000 kr

Mindre tiltak Kirkenær	
Kommunale midler	5 000 000 kr
Andre offentlige midler	2 871 000 kr
Totalt	7 871 000 kr

Miljøgata	
Kommunale midler	7 700 000 kr
Andre offentlige midler	17 147 210 kr
Annet	607 993 kr
Totalt	25 455 203 kr

Sveitserhusbyen – tilskudd grunneiere	
Kommunale midler	350 000 kr
Riksantikvaren	350 000 kr
Totalt	700 000 kr

Plangrunnlag:

Kommuneplanens arealdel

Reguleringsplan for Kirkenær sentrum

Reguleringsplan for Kirkenær Nord

Reguleringsplan for del av Kirkenær sentrum

Reguleringsplan for RV 20 med tilhørende veger